

PAROLLE

80
VUOTTA

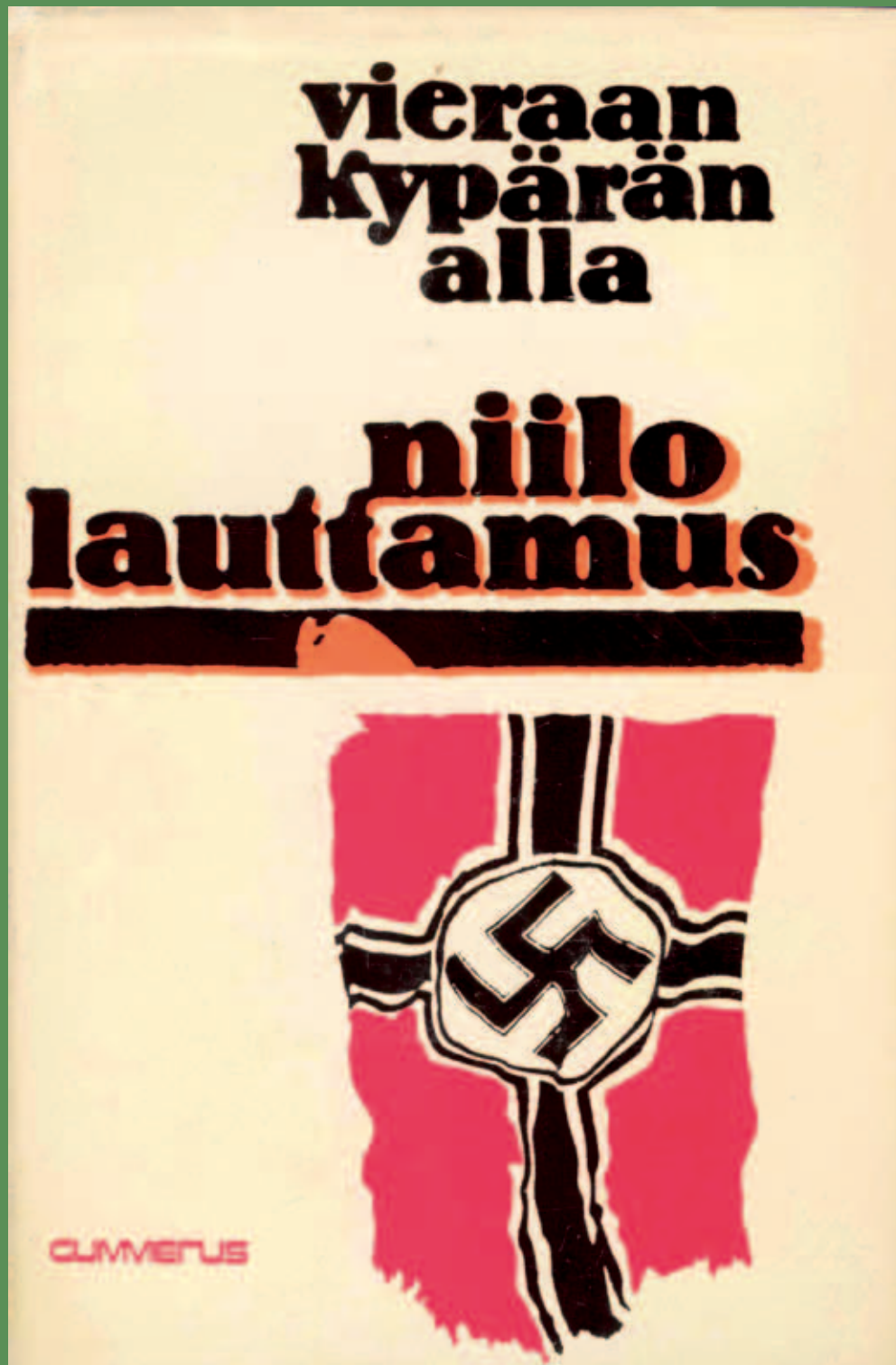
JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

2/2011 (306)

HELSINGISSÄ KESÄKUUSSA 2011

80. vsk

Jatkosodasta ei ole anteeksipyydeltävää

Näinä päivinä tulee kuluneeksi 70 vuotta jatkosodan alkamisesta. Suomalaisia on tavattu syyllistää liittoutumisesta Hitlerin Saksan kanssa 1941. Tällaiset syytteet perustustuvat tietämättömyyteen. Talvisodan jälkeen Suomi oli todella yksin. Ainoa yhteytemme maailmalle kulki pienen Petsamon sataman kautta. Neuvostoliiton poliittinen painostus oli lähes päivittäistä. Kun sitten saksalaiset kysyivät mahdollisuutta saada kuljettaa Suomen kautta lomalaisia Norjassa oleviin joukkoihinsa, oli se lupaus paremmasta. Saksalaisten tarjoama mahdollisuus ostaa aseita tiesi sitä, että mitä suurimmalla todennäköisyydellä edessä olevassa uudessa sodassa Neuvostoliittoa vastaan emme olisi yhtä huonosti varustettuja kuin Talvisodan alkaessa.

Suomessa vieraili saksalaisia upseereja ja vastaavasti suomalaisia kävi Saksassa. Varmasti saatettiin aavistaa, että Saksa valmistelisi hyökkäystä itään. Mutta mitään varmaa tietoa ei ollut ja vielä vähemmän olisi ollut yhteisiä suunnitelmia. Olimme aseveljiä, emme liittolaisia.

Kun jatkosota osaltamme alkoi, olimme olleet jo mukana sotatoimissa. Suomalaiset sukellusvenet

olivat olleet laskemassa miinoja itäiselle Suomenlahdelle. Olimme niin ikään antaneet Saksan ilmoimien käyttää lentokenttiämme ja ilmatilaamme. Sota oli odotettavissa ja olimme puolemme valinneet.

Jää jossittelujen varaan, olisiko Suomi pystynyt Ruotsin tapaan pysymään puolueettomana. Jos se sotilaallisesti olisi vielä onnistunutkin, ei täällä olisi uhreilta säästetty. Täällä olisi kuoltu nälkään. Television ajankohtaisohjelmassa esitettiin kuin suurena uutena tietona Untamo Utrion päiväkirjojen tietoja akuutista ruokapulasta kevättalvella ja keväällä 1942. Näin silloinkin, kun saimme ruokaa Saksasta. Vaikka meillä olisi ollut yhteistyötä Neuvostoliiton kanssa, ei sieltä olisi mahdollisesta hyvästä tahdosta mitään saatu, kun maa taisteli henkitoreissaan Saksaa vastaan.

Eräs osa jatkosotaan lähtemisestä oli suomalaisen SS-pataljoonan muodostaminen. Hankkeen alkuvaiheessa se nähtiin eräänlaisena uutena jääkäri liikkeenä. Sellaista siitä ei tullut. SS-joukot leimataan yleisesti toisen maailmansodan raakalaisiksi. On totta, että osalla SS-nimikkeen alla toimineiden sotilaiden jälkeen jäi

hirvittäviä sotarikoksia Varsinaisten sotilaiden olleissa Waffen-SS:n yksiköissä niitä oli vähemmän kuin SS:n muissa yksiköissä. SS-Wiking-divisioonassa, jossa suomalaiset palvelivat ei kukaan ole väittänyt tällaisia rikoksia tapahtuneen.

Mutta se ei ole poistanut sitä, että suomalaissa SS-pataljoonassa on nähty natsisympatioita. Saksalaiset värvärit olisivat halunneet joukkoon poliittisesti aktiivista väkeä, mutta sellaista ei löytynyt. Ja niitäkin harvoja, joita pataljoonaan pyrkivät, suomalaiset yrittivät siivilöidä joukosta pois. Saksaan lähteneet saivat epäoikeudenmukaisesti kantaa epäilyttävä leimaa selässään. Mutta ei se onneksi aivan systemaattista ollut. Kelpuuttihan Urho Kekkonen jopa puolustusministeriksi SS-miehenä olleen Sulo Suorttasan.

Kun lähivuosina käsitellään jatkosotaa, on hyvä pitää mielessämme, mitä presidentti Mauno Koivisto, itsekin jatkosodan veteraani, jatkosodasta kerran totesi: Meillä ei ole mitään anteeksipyydettävää.

Ei todellakaan

Jukka Knuuti

Niilo Lauttamuksen omiin kokemuksiin SS-miehenä perustunut ”Vieraan kypärän alla” on suomalaisten SS-miesten ”Tuntematon sotilas”. 1957 ilmestyneestä kirjasta on otettu 14 painosta, joista viimeisin 2009. Kirjaa on painettu 70 000 kappaletta. Kannen kuva on 10.painoksesta, joka on otettu 1981.

MAUNO JOKIPII PANTTI- PATALJOONA

Suomalaisen
SS-pataljoonan
historia

WEILIN+GÖÖS

OHTO MANNINEN

Ajatuksena uusi Jääkäripataljoona 27 Suomalaisen SS-pataljoonan syntyvaiheet

Mauno Jokipiin
Panttipataljoona
(1968) on perusteellisin selvitys SS-pataljonasta

Korkeiden jääkäriupseerien piirissä syntyi elokuussa 1940 ajatus uuden Jääkäripataljoona 27:n perustamisesta Saksan armeijaan. Ennen sitä maisteri Erkki Räikkönen oli talvisodan aikana esittänyt, että Saksassa koulutettaisiin joukko suomalaisia aatteelliseksi valiojoukoksi, joka voisi Suomessa muokata mielialoja suopeaksi kansallissosialismille. Räikkösen ajatus poliittisesta eikä niinkään sotilaallisesta koulutuksesta tuli torjutuksi.

Kun Saksa elokuussa 1940 everstituutnantti **Veltjensin** välityksellä ilmaisi pitävänsä Suomen pelastumista intressissään, korkeiden jääkäriupseerien piirissä syntyi ajatus ensimmäisen maailmansodan perinteiden mukaisesti uuden Jääkäripataljoona 27:n perustamisesta Saksan armeijaan. Samaan aikaan jatkui suomalaisten oikeistoradikaalien yhteydenpito SS-järjestöön. Joukossa oli niin voimakkaan venäläisvastaisuuden elähdyttämiä ”aktivisteja”

kuin Suomen pieniin kansallissosialistisiin järjestöihinkin kuuluvia. Myös jääkärikenraali **Hugo Österman** oli kahdella Saksan-matkalla syksyllä 1940 yhteydessä SS-tahoon.

Saksan varsinaisen asevoiman Wehrmachtin kilpailijaksi perustettuun kansallissosialistisen puolueen turvajoukkojen sotilasorganisaatioon Waffen-SS:ään värvättiin myös ulkomaalaisia vapaaehtoisia. Syksyllä 1940 perustettiin uusi SS-divisioona, Wiking. Divisioonan

Suomen Berliinin suurlähettiläs T. M. Kivimäki joutui tehtävänsä mukaan suomalaista SS-pataljoonaa koskeviin keskusteluihin.

Hallitusneuvos Esko Rieki johti värväystoimintaa Suomessa

saattamiseksi taisteluvahvuiseksi alettiin vuodenvaihteessa 1940/41 tarmokas värväystoiminta, mm. Norjassa ja Tanskassa. Vapaaehtoiset sijoitettiin rykmentteihin sekaisin ottamatta kansallisuutta huomioon.

Marraskuussa 1940 suomalaisten värväminen Wikingin Nordland-rykmenttiin oli puheena Waffen SS:n täydennystoimistossa. Siellä SS-kenraalimajuri **Gottlob Bergerin** valmisteluissa oli mukana Berliinissä insinööriksi opiskellut **Kim Lindberg**. Suomessa taas Bergerin yhteydet kulkivat eräihin ”aktiivi- ja reserviupseereihin”, ehkä juuri edellä mainittuihin ”aktivisteihin”. Berger joutui hankkeesta kuitenkin toistaiseksi luopumaan.

Väärä tieto 700:sta vapaaehtoisesta

Bergerin asiamiehenä kävi vuodenvaihteessa 1940/41 Helsingissä eräs Berliinissä vakituisesti asuva riikinruotsalainen **Ola Vinberg**. Vinberg lähetti Berliiniin tiedon, että Suomessa muka oli noin 700 miestä valmiina liittymään SS-joukkoihin. Tätä lukua on pidettävä vahvasti liioiteltuna. Erään hieman myöhemmän kirjeensä mukaan Berger ”päivälleen” 30.1. olisi saanut luvan

ottaa SS-joukkoihin myös suomalaisia. Tämä lupa ei kuitenkaan näy aiheuttaneen vielä värväyskampanjaa. Tuossa vaiheessa kirjoitettiin ensimmäinen versio Barbarossa-operaation keskitysmarssikäskyksi. Siinähän Suomen otaksuttiin tulevan hyökkäykseen mukaan ja tuolloin kävi myös Suomen yleisesikunnan päällikkö **Heinrichs** keskustelua Saksan maavoimien esikunnassa.

Ratkaisevan sysäyksen suomalaisen SS-joukon syntyyn antoi samaan aikaan Berliinissä olleen Saksan Helsingin-sotilasasiamiehen eversti **Horst Rössingin** tiedustelu sodanjohdolta, miten hänen olisi suhtauduttava sellaisiin suomalaisiin, jotka pyrkivät värväytymään Nordland-rykmenttiin. Melkoisen viivyttelyn jälkeen OKW kysyi 13.2. Auswärtiges Amtin mielipidettä. Auswärtiges Amtin kiinnostus asiaan pakotti nyt Bergerin hankkimaan poliittisen suostumuksen asialle, jota hän lienee alun perin aikonut hoitaa vaivihkaa, ilman diplomaattien myötävaikutusta. SS-valtakunnanjohtaja **Himmler** on erään tiedon mukaan 13.2. ilmoittanut myönteisen kantansa asiaan.

Helmikuun 20. päivänä Himmler sitten sai Hitlerin suostumuksen suomalaisten värvämiselle. Himm-

lerin oli määrä puhua ulkoministeri **Joachim von Ribbentropille** asiasta, mutta asian käytännöllisen hoitamisen ulkoministeriön puitteissa sai huolekseen Berger. Käytyään Auswärtiges Amtissa valmistelevia keskusteluja Berger 1.3. – jo ennen kuin Ribbentrop oli ottanut asiaan kantaa – esitti ehdotuksensa Suomen lähettäläälle **T.M. Kivimäelle**.

Värväys työvoiman hankinnan varjolla

Kivimäelle Berger Himmlerin toimeksiannosta kertoi, että muodosteilla oli alankomaalaisia, norjalaisia ja tanskalaisia SS-osastoja ja ajateltiin myös ruotsalaisia ja suomalaisia. Uusi joukko saisi nimen Wiking ja olisi 1000–1200 miehen vahvuinen. Värväyksen tulisi tapahtua salaa työvoiman hankkimisen varjolla. Varmemmaksi vakuudeksi Kivimäki sai kuulla, että Hitler oli Münchenissä antanut luvan värvätä myös suomalaisia ja sanonut jopa: ”Sittenhän rintamat ovat selvät.”

Asia oli tietysti poliittisesti erittäin arkaluontoinen. Kivimäen oli otettava huomioon se, että värväyksen paljastuminen lukitsisi Suomen maailman silmissä Saksan leiriin ja että Suomen ulkomaankauppa jou-

Värväystä hoidettiin insinööritoimisto Rataksessa Tempelikadulla.

tuisi vaikeuksiin Englannin merenkulkupien rautessa.

Asian vaarallisuudesta huolimatta Kivimäki ei halunnut ehdotusta ainakaan oikopäätä torjua, sillä Hitlerin ja Himmlerin nimistä oli ounasteltavissa, että värväysasia ratkaisisi koko Suomen aseman Saksan silmissä. Kivimäki tiesi, että kaikista Saksan viranomaisista juuri Himmlerin virasto ja Himmler henkilökohtaisesti olivat osoittautuneet kaikkein kylmäkiskoisimmiksi Suomea kohtaan ja pahimmin katkeroituneet Suomen kansallissosialismia vieroneesta politiikasta. Jos Suomi nyt torjuisi ehdotuksen, Himmler kärsisi suunnitelmissaan kolauksen.

Kivimäki koetti löytää seikkoja, jotka minimoisivat värväyksen haittavaikutukset. Hän kysyi, pääsisivätkö miehet takaisin Suomeen, jos Venäjä hyökkäisi. Berger arveli, etteivät he pääsisi vaan taistelisivat silloin Saksan armeijan yhteydessä. Erään melko vaikeaselkoisen muistiinpanon mukaan hän olisi vielä selvittänyt vihjaustaan huomauttamalla, että viimeistään 1.6. oltaisiin jo sodassa Venäjän kanssa.

Kivimäki kysyi, mitä etuja Suomella olisi siitä, että se tavallaan julistautuisi solidaariseksi Saksan kanssa. ”Tällöin ei ainoastaan an-

nettu ymmärtää, vaan ilmoitettiin nimenomaan, että Saksa sodassansa Venäjää vastaan pitää huolta siitä, ettei Suomi ainoastaan saa entisiä rajojansa, vaan sellaiset rajat kuin se haluaa.”

Berger selitti, että Saksan Helsingin-lähettiläs **Wipert von Blücher** valvoisi nyt asian edistymistä, ja Kivimäki päätti matkustaa Helsinkiin valmistelemaan hallitusta. Hän toteasi, ettei hänellä henkilökohtaisesti ollut mitään asiaa vastaan: ”Jos on mahdollista, että 1000 tai 2000 maanmiestäni palvelee Hitlerin kaartissa, tekevät he poliittisesti enemmän Suomen hyväksi kuin minä.” Kenraali Berger puolestaan määräsi Oslostta järjestönsä edustajaksi Helsinkiin SS-eversti **Paul Dahmin**.

Suomalaiset asettavat ehtoja

Helsingissä Kivimäki jo 9.3. keskusteli lähettiläs Blücherin kanssa. Lähettiläs kertoo muistelmissaan kyseisen ”suomalaispoliitikon” vaikuttaneen kovin salaperäiseltä ja ensitöikseen puuhailleen hotellihuoneen puhelimen kimpussa salakuuntelun estääkseen. On selvää, että Kivimäki jo ennen tätä keskustelua oli puhu-

nut saksalaisten ehdotuksesta presidentti **Risto Rytin** ja ulkoministeri **Rolf Wittingin** kanssa.

Kun Blücher 11.3. keskusteli asiasta ensimmäisen kerran Wittingin kanssa, oli suomalaisten kanta jo vakiintunut sellaiseksi, kuin se seuraavien viikkojen aikana esitettiin saksalaisille. 1) Periaatteessa ei haluttu torjua vapaaehtoisten värväämistä Saksan asevoimiin. 2) SS-joukkoihin ei suomalaisia toivottu, koska nämä ”toki olivat Schutzstaffeln, mistä voitaisiin tehdä virheellisiä johtopäätöksiä”. (Tällä Witting viittasi siihen, ettei suomalaisilla ollut halua muuntaa kansallissosialismin suuntaan.) Jos kuitenkin SS-joukkoihin päädyttäisiin, suomalaisten tulisi olla omana osastonaan. Ei näet haluttu joutua samaan joukkoon miehittyjen maiden miesten kanssa eikä myöskään ruotsalaisten kanssa. Juuri erillisaseman tarve ja Jääkäripataljoonan traditio puolsivat Wehrmachtia. 3) Tarvittavan vapaaehtoisuuden kokoon saamista Witting ei epäillyt. Värväykseen voitaisiin käyttää Jääkäriliiton ja Aseveliliiton yhteyksiä, mutta toimenpide olisi vaikea salata.

Kivimäen ehdotuksesta suunniteltiin jo 11.3. asian hoitamisen antamista yksityishenkilölle. Ehdokkaita

Ensimmäinen erä Saksaan lähtijöitä laivattiin 6. toukokuuta 1941 höyrylaiva Adlerilla Turusta Danzigiin.

oli kaksi, jääkärieverstiluutnantti **Ragnar Nordström** ja toimitusjohtaja **Esko Riecki**, joilla molemmilla oli hyvät yhteydet Saksaan. Nordströmin muut kiireet pakottivat hänet kieltäytymään, mutta Riecki, jolle hänen muistiinpanojensa perusteella päätellen juuri 11.3. kerrottiin SS-hankkeesta, saatiin suostumaan. Asiaa hoitavan henkilön olisi pyrittävä neuvottelemaan järjestelyistä Berliinissä SS-virastossa. ”Kivimäki ei voinut mennä Himmlerin luo, mutta Riecki voi.” Etsivän Keskuspoliisin päällikkönä Riecki oli ollut yhteydessä Saksan turvallisuusvirastoon.

Witting saattoi jo 12.3. ilmoittaa Blücherille Rytin, pääministeri **Rangellin** ja puolustusministeri **Waldenin** suostuneen edellä esitetyin epäilyksin suunnitelmaan ja 15.3. hän kertoi myös marsalkka **Mannerheimin** omaksuneen saman asenteen.

Vapaaehtoisia ei tahtonut löytyä

Selvittäessään tilannetta Blücher sai kuulla, että suomalaisia vapaaehtois-

tarjokkaita oli ollut vain pari tusinaa ja että nämäkin ensi sijassa olivat pyrkineet Saksan armeijaan ja sitten tarkemmin, että Nordland-rykmenttiin oli pyrkinyt vain kahdeksan suomalaista.

Berliinissä Blücherin tiedot aiheuttivat tietysti hämminkiä: oliko Saksa tehnyt aloitteen, jonka onnistumisen riittävistä edellytyksistä ei alkuun ollut hankittu varmuutta.

Suomalaisten pyrkimys suunnata vapaaehtoiset Wehrmachtin riveihin oli pysäyttää koko suunnitelman toimeenpanon. Berger ilmoitti heti Auswärtiges Amtiin, että tuo pyrkimys muuttaisi koko asian eikä sitä olisi jatkettava. Myös Ribbentropin kanta oli se, että uutta Jääkäripataljoona 27:tä ei tarvittu.

Riecki tapasi Berliinissä 19.3. SS-viranomaisista kenraali Bergerin ja kenraali **Karl Wolffin**, Himmlerin esikuntapäällikön, sekä Valtakuntaturvallisuusvirastossa **Reinhard Heydrichin** ja Gestapon päällikön **Heinrich Müllerin**.

Riecki esitti saksalaisille paljon näkökohtia värväyksen järjestämismahdollisuuksista. Esille tulivat ha-

lu toimia laajalla poliittisella pohjalla IKL:stä sosialisteihin, haluttomuus vanhoa vala kansallissosialismille ja toive saada suomalaisosasto niin itsenäiseksi kuin mahdollista. Riecki tähdensi myös sitä, että värväyksen tuli tapahtua harkiten, sillä muuten saattaisi joukkoon tulla seikkailijoita ja epäluotettavaa ainesta; näitä hän arveli olevan siinä työttömien joukossa, josta saksalaisten tietoon tulleet tarjokkaat epäilemättä olivat peräisin.

Käyntinsä lopuksi Riecki sai Wolffilta kuulla Himmlerin suostuneen (einverstanden). Mihin Himmler oli suostuvainen, ei selviä lähteistä, mutta Rieckille jäi se käsitys, että hän oli toimittanut tehtävänsä menestyksellä. Tässä hän erehtyi.

Siinä käsityksessä, että ehdotuksiin oli suhtauduttu Saksassa myönteisesti, värväysasiaa ryhdyttiin varovaisesti viemään eteenpäin. Riecki kokosi 26.3. neuvotteluun seitsemän miestä, jotka hänen ja Ragnar Nordströmin lisäksi tulivat muodostamaan SS-toimikunnan ytimen: pankinjohtaja **P.H. Norrmén**, eversti **Martti Vihma** (suojeluskuntajärjes-

Suomen sotilasasiamies eversti Walter Horn luovuttaa pataljoonalle sen lipun.

SS-pataljoonan lippu. Nelimäisessä valkeapohjaisen sini-ristilipun keskellä on Suomen vaakuna. Valkeissa kentissä on ylhäällä SS-tunnus ja vapaudenristi, alhaalla rautaristi ja jääkärimerkki.

tö), tohtori **L. A. P. Poijärvi** (Aseveliliitto), insinööri **Harry Backberg**, filtri **Vilho Helanen** (AKS), Valpon apulaispäällikkö **Bruno S. Aaltonen** sekä kapteeni **Kalle Lehmus** (Pääesikunnan tiedotustoimisto), jolla sosiaalidemokraattina oli arvokkaiksi koetut yhteydet vasemmistoon. Tähän kantajoukkoon tuli vähitellen uusiakin nimiä. Toimikunnan osuus jäi lopulta melko vähäiseksi muilta osin kuin periaatteellisten linjojen muotoilussa. Käytännön työstä vastasivat Riekki ja insinööritoimisto Ratas -nimen turvissa sittemmin toiminut vapaaehtoistoimisto.

Toimikunnassa myötälitiin paljolti ministerien, Kivimäen ja Riekin jo aiemmin muotoilemia linjoja. Toimikunta oli yksimielinen siitä, että värväyksen ja hankkeen menestyminen voitaisiin taata vain sillä ehdolla, että suomalaisia ei kytkettäisi Nordlandiin tai Wikingiin, että suomalaisilla olisi itsenäinen yksikkö nivellettynä johonkin puhtaasti saksalaiseen suurempaan kokonaisuuteen ja ettei ”sitä käytetä taistelussa mitään muuta kuin meidän vihollistamme vastaan ja silloin kaikkein mieluummin täällä”.

Värväys tapahtui epävirallisesti

Samaan aikaan kun toimikunta perustettiin, ulkoministeri Witting painokkaasti toisti kantansa Saksan lähettiläälle: Suomen hallitus ei olisi millään lailla mukana SS-värväyksessä; se ei ylimalkaan tietäisi siitä mitään. Myös puolustusvoimat ja suojeluskuntajärjestö päätyivät samoihin aikoihin ratkaisuun, etteivät nekään halunneet olla värväyksestä virallisesti tietoisia.

Toimikunnan valtuuksin Riekki kokosi suomalaisten epäilykset neljäksi ehdoksi, joista haluttiin kirjallinen sopimus, ennen kuin vapaaehtoisjoukon muodostamiseen voitaisiin ryhtyä, ja jotka hän esitti eversti Dahmille: 1) vapaaehtoisia saisi käyttää vain Venäjän-vastaisiin sotatoimiin, 2) suomalaisia ei saisi liittää samaan yhteyteen kuin miehitettyjen maiden vapaaehtoisia, 3) suomalaiset eivät vannoisi valaa Saksan Führerille. 4) Jos Suomi joutuisi Venäjää vastaan sotaan, johon Saksa ei osallistuisi, tulisi vapaaehtoiset päästää kotiin.

Värväysasiassa presidentti Ryti ryhtyi murtamaan jäätä kutsuamalla luokseen vasemmiston ja äärioikeiston ”vahvat miehet”. Sosiaalidemokraattien johtomiehelle **Väinö Tannerille** Ryti ”Riekin asioista” selitti, ettei suomalaisten tarvitsisi vanhoa valaa Führerille eikä taistella Englantia vastaan. Tanner oli Rytin kuvauksen mukaan ”kiinnostunut”. Hän ei ollut ”idean ystävä”, mutta hän ei tulisi työkentelemään sitä vastaan. Samana päivänä Ryti keskusteli lounaalla **Svinhufvudin** kanssa. Tätä pidettiin äärioikeistolaisia yhdistävänä keulakuvana. Hänelle Ryti painotti Suomen tilanteen arkaluonteisuutta ja sai tämän kannatuksen sille, että liiallista lähentymistä kansallissosialismiin oli vältettävä.

Tämän jälkeen Riekki ryhtyi ottamaan yhteyksiä jo hieman laajempiin piireihin. Värväysajatuksen vastaanotto oli mukautuva vaikkakaan ei ihastunut. Suomenruotsalaisissa piireissä ilmeni jopa vastustusta. Toisaalta Ahvenanmaalla tuntui aluksi olevan kiinnostusta, ehkä germaanisouden takia. Sosiaalidemokraatitkin esittivät vastaväitteitä, mutta eivät asettuneet todelliseen vastarintaan. Äärioikeistolaisista, jotka kyllä kannattivat värväystä, tuli suurin huolen aihe.

Värväysverkoston luomiseksi pidettiin Helsingissä 7.4. kokous, johon osallistui noin 30 miestä eri puolilta maata. Mukaan oli kutsuttu väkeä mm. AKS:n, Aseveliliiton ja Rintamamiesliiton piiristä. Riekki selitti niitä periaatteita, joita ulkopoliittinen johto oli hahmotellut, ja niitä ehtoja, joita toimikunta oli päättänyt asettaa. Hänen puhestaan sävytti ajatus, ettei kysymyksessä suinkaan ollut ensimmäinen askel kansallissosialismiin vaan Saksan sitominen Suomen tukemiseen. Riekin lause, ettei hänestä koskaan elämässään tulisi natsia, raportoitiin Saksaan asti.

Himmler oli tyytymätön

Blücher sähkötti 28. 3. suomalaisten neljä ehtoa Berliiniin. Auswärtiges

Unto Parvilahti kertoo kirjassaan ”Terekille ja takaisin” (1958) omista kokemuksistaan

SS-miehet vannovat valan 15.10.1941 Gross-Bornissa. Esivannoja toimii pataljoonan 17 jääkärin poikaa.

Amtin valtios sihteeri von Weizsäcker suhtautui niihin melko positiivisesti, mutta Himmlerin reaktio oli raju. Suomalaisten kuuleman mukaan hän repi Auswärtiges Amtin kirjeen ja sanoi: ”Kun Suomi siis ei tahdo, olkoon sinään ja jääköön Venäjän tuhottavaksi.” Kun Kivimäki sai tästä tiedon, hän välittömästi sähköitti asiasta ulkoministerille: ”Himmler hyvin tyytymätön.”

Berger päätti kohta Riekin ehdoista kuultuaan lähettää alaisensa SS-kapteeni **Schulten** lentoteitse Helsinkiin. Tämän oli määrä ilmoittaa asiaa hoitaville suomalaisille, että ”neuvottelut eivät tule kysymykseen, vaan haluamme vain aivan selvän tiedon, osallistuvatko he vai eivätkö osallistu”.

Helsingissä Schulte teki suomalaisten ”aktivistien” kanssa erillisen sopimuksen, jonka mukaan tähän ryhmään lukeutuvat vapaaehtoiset astuisivat ehdoitta SS:n riveihin. Tähän sopimukseen yhtyivät everstiluutnantti **J.C. Fabritius**, **P.H. Norrmén**, **Arvi Kalsta** ja **Gunnar Lindqvist**. Tätä ryhmittymää Berger kutsui ”Östermanin ryhmäksi”.

Siihen kuuluivat juuri ne, jotka 1940 olivat solmineet yhteyksiä SS-viranomaisiin. Schulte sopi Dahmin kanssa siitä, että tämä värväyksen yhteydessä ottaisi 60-70 % koko vapaaehtoisten määrästä juuri suurgermaanisesti suuntautuneita.

Tiedoilla Himmlerin suuttumuksesta oli vaikutuksensa, samoin SS-järjestön edustajien Helsingissä käymillä keskusteluilla. Pian oli jo SS-toimikunnassa ja sen lähipiirissäkin ajattelua, ettei olisi viisasta pitää ehdoista tiukasti kiinni. Ulkoministeri Witting ja Rieki sopivat 15.4., että n.s. ehdoista voitaisiin luopua. Blücherin kanssa samana iltana neuvotellessaan Rieki saattoi ilmoittaa suomalaisten nyt katsovan, ettei ollut suurta merkitystä, vaikka suomalaiset sijoitettaisiinkin Wiking-divisioonaan miehitettyjen maiden kansalaisten yhteyteen, kunhan heidät palveluksessa pidettäisiin erillään. Ehtoa, ettei vapaaehtoisia käytettäisi muita valtoja kuin Venäjää vastaan, ei pidetty ratkaisevana, vaikka kovin toivottiinkin, ettei näin kävisi. Jos Suomi joutuisi yksin taisteluun Venäjää vastaan, kaikki ase-

kuntoiset miehet tarvittaisiin. Mikäli suomalaisia silloin olisi Saksassa, haluttiin edellyttää, ettei ”Suomen tarvitsisi yksin taistella itää vastaan”. Vielä suomalaiset myönsivät, että sotilasvalan sanamuoto oli vain formaliteetti, kun vala joka tapauksessa vannottaisiin ylipäällikölle. Näin oli luovuttu kokonaan yhdestä ehdosta ja lopuistakin Rieki päätyi selittämään, että jos ne ehkäisivät hankkeen edistymistä, olisi painotettava ehtojen olevan vain ehdotuksia, joiden päämääränä oli taata se, että mukaan saataisiin luotettavampaa ja parempaa henkilöstöä.

Blücher kiirehti sähköttämään Auswärtiges Amtille asian saamasta käännteestä ja ehtojen formuloinnista ehdotuksiksi. Berliinissä ei asiaan heti haluttu ottaa kantaa. Vasta 28.4. Auswärtiges Amt ilmoitti myönteisen kantansa, ja vapun aattona Blücher välitti sen Riekillä. ”Asia oli nyt selvä”, mutta suomalaiset olivat joutuneet luopumaan käytännössä kaikista ehdoistaan.

Jo ennen Auswärtiges Amtin selvä-merkkiä oli värväminen käytännössä päässyt alkuun.

Jukka Tyrkön
”Suomalaisia
suursodassa il-
mestyi 1960

Suomalainen
kivääriryhmä
jossakin Venä-
jän lakeuksilla

21.4. alkoivat saksalaisten SS-lääkärien toimeenpanemat lääke-rintarkastukset. Yhteensä 2009 vapaaehtoistarkastuksesta SS-lääkärit hyväksyivät tarkastuksissa rotu- ja fyysisiltä ominaisuuksiltaan SS-kelpoisiksi 1566. Tarjokkaista vain 2 % oli suomenruotsalaisia. Tämän syyksi arveltiin se, että ruotsinkieliset olivat vahvemmin länsivaltain propagandan alaisia. Kun ruotsinkielisten vähäisyydestä huolimatta peräti 63 % tutkituista todettiin SS-kelpoisiksi, lääkärit päätyivät toteamaan, että Suomen suomenkielisesäkin väestössä pohjoisen rodun osuus oli sängen suuri.

Vain harvalla lähtijällä oli poliittisia motiiveja

Suomalaisten tarjokkaiden aatteellinen ja henkinen pohja oli varsin vierasta kansallissosialismille. Suomalainen SS-toimikunta pyrki parhaansa mukaan pitämään ”järjestyksessä” kansallissosialistivivahteisiin järjestöihin kuuluvia, joilla oli suorat yhteydet SS-viranomaisiin. Äärioikeistolaisten osuus

suomalaisessa SS-joukossa murto-osaan Dahmille ohjeeksi annettusta määrästä, mikä olisi merkinnyt 2/3 joukosta.

Toukokuun loppupuoliskolla suomalainen värväystoimikunta totesi, että tarjokkaita oli jo ilmoittautunut enemmänkin kuin tarpeeksi. ”Kentälle” lähetettiin värväysverkoston kautta ohje olla enää lähettämättä miehiä Helsinkiin. - Samaan aikaan Helsingissä kuitenkin selitettiin, että SS-kenraali Berger (ja Gestapon päällikkö Müller) olivat esittäneet toivomuksen, että suomalaisia värvättäisiin kokonainen 2400 miehen vahvuinen rykmentti yhden vahvan pataljoonan sijasta. Väitettiin Hitlerin tätä tahtovan. Helsingissä kaavailtiin Suomi-nimisen rykmentin perustamista SS-divisioona Wikingiin; rykmentin pataljoonista kaksi olisi ollut suomenkielisiä ja yksi ruotsinkielinen.

Riekin kehotuksesta Bruno Aaltonen kysyi eversti Walter Hornin, Suomen Berliinin sotilasasiamiehen, mielipidettä laajennusasiasta. Horn oli sitä mieltä, ettei asia ollut kovin tärkeä ja ettei se muut-

taisi periaatteessa mitään. Koska Aaltonen kehotti Hornia kirjoittamaan mielipiteestään joko kenraali Heinrichille tai kenraali **Tuompolle**, on otaksuttavaa, että vastarinta laajentamista vastaan oli vahvin Pääesikunnan piirissä.

Laajentamisesta ei tullut mitään, ja saksalaisten jo tarkastamistakin vapaaehtoisista noin 370 jäi ”rannalle” koska ”suomalaisten taholta toivottiin toiminnan väliaikaista keskeyttämistä”. Kun Barbarossa-hyökkäyksestä oli tullut jo tarkempia ennakkotietoja, kenraali Heinrichs 4.6. pyysi SS-vapaaehtoisten palauttamista Suomeen sillä perusteella, että siihen oli liittynyt runsaasti sodan tullen välttämätöntä päällystöainesta. Samana päivänä päättyivät saksalaisten SS-lääkärien Helsingissä järjestämät tarkastukset.

Värväytyneille tuli pettymyksiä

Jatkosodan sytyttyä 1200 värvättyä oli jo Saksassa. Suomalaisille SS-vapaaehtoisille oli värväysvaiheessa kerrottu niistä periaatteista, joita

SS-miehillä on lepoa hetki

Suomalaisia SS-vapaa-sehtoisia on elossa 82 miestä sekä sairaanhoitajana Kaukasuksella SS-miesten mukana ollut Laine-Maire Kyöstilä. (tieto toukokuu 2011)

värväystoimikunnalla oli ja joita saksalaisille oli esitetty. Sen sijaan heille ei liene erityisemmin painotettu sitä, että mitään sitoumuksia ei Saksasta ollut saatu. Sitä suurempi oli sitten pettymys, kun kasarmeihin saavuttua huomattiin, ettei suomalaisten toivomuksia juurikaan otettu huomioon.

Ikävä yllätys oli se, että ensin saapunut suomalaisryhmä hajotettiin Saksassa Nordland- ja Westland-rykmenttien eri komppanioihin, miehitettyjen maiden vapaaehtoisten joukkoon. Myöhemmin tulleet kyllä yhdistettiin omaksi pataljoonakseen, mutta senkin nimeksi tuli SS-käytännön mukaisesti ilmansuuntaa ilmaiseva SS-Batalion Nordost, josta suomalaisuus ja jääkärihenki ei mitenkään ilmennyt.

Tyytymättömyyttä aiheutti myös se, että saksalaiset suhtautuivat suomalaisiin kuin mihin tahansa uuteen alokasmassaan. Talvisodassa rintamakokemusta saaneet ja aliupseeriksi ylenneet miehet joutuivat rivimiehiksi.

Kotimaassa ihmeteltiin samoja

asioita, mm. sitä että vapaaehtoiset joutuivat sotimaan kauas Ukrainaan - Wiking-divisioonaan heti liitetyt olivat jo siellä -, kun Suomikin oli nyt sodassa. Rieikki kirjoitti 2.8. eversti Hornille Berliiniin, etteivät ”kansalaiset vielääkään tahdo ymmärtää poikain jatkuvaa siellä oloa”. Hänen lähettämänsä muistioon oli koottu perustelut suomalaisen SS-joukon siirtämiseksi Pohjois-Suomeen siellä toimivien saksalaisjoukkojen yhteyteen.

Joukkoa oli vaikea saada kotiutettua

SS-kysymys tuli tämän jälkeen Suomessa aktiivisen pohdinnan alaiseksi. Osittain tähän vaikuttivat lehdistölle toimitettu saksalais-suomalainen tiedote SS-pataljoonan olemassaolosta ja SS-toimikunnan rahoituksen ottaminen lopulta melua pitämättä valtion hoitoon.

Ulkoministeriön kansliapäällikkö Aaro Pakaslahti kysyi elokuun lopulla Berliinin lähetystön mielipidettä, vaikuttaisiko vapaaehtoisten

Rintamalta vedetty suomalaispataljoona lähtöparaatissa

Pekka Soila (oikealla) ja Y. V. Kallio omenapuulehdossa

kotiuttamisesitys Saksan-suhteita huonontavasti. Lähetystö torjui 6.9. kotiuttamisajatuksen.

Päämajan samansuuntainen yritys sai alkunsa yhdyskenraali Harald Öhquistin käydessä Saksan päämajasta syyskuun alkupuolella Suomessa. Sotilaallisen selkeästi Mannerheim määräsi kenraalin pyytämään vapaaehtoisten palauttamista Saksan päämajalta sillä perusteella, että Suomessa oli puute miehistä. Puute oli polttava, koska palvelukseen oltiin juuri kutsumassa uusi, nuori ikäluokka ja koska siviilisektori oli yhä painokkaammin alkanut vaatia sotaponnistusten vähentämistä ja työvoiman kotiuttamista maan talouselämän käynnissä pitämiseksi. Mannerheiminkaan toimenpide ei loppujen lopuksi yltänyt virallisena pyyntönä Saksan päämajaan asti.

Suomalaisen SS-vapaaehtoisjoukon syntyprosessi oli monen yhteensattuman kasautuma. Vuoden 1940 aikana vaikuttivat samansuuntaisesti SS-täydennystoimiston pyrkimys lisätä ulkomaisten vapaaehtoisten

määrää ja Suomen hallituksen ja varsinkin eräiden yksityishenkilöiden yritykset lähentää Suomea Saksaan. Vuoden 1941 alussa kenraali Bergerin paikkansapitämättömät tiedot suomalaisten värväytymishalukkuudesta ja hänen suunnitelmiansa joutuminen Saksan ulkoministeriön tietoon käynnistivät prosessin. Tuona ajankohtana Suomen johtomiehet olivat sangen haluttomia asettumaan vastustamaan Saksan ja nimenomaan Hitlerin ja Himmlerin ehdotusta. SS-pataljoonan poliittinen merkitys oli estää Saksassa sellaisten voimien negatiivinen vaikutus, joiden tiedettiin suhtautuvan vanhastaan Suomeen epäluuloisesti ja joiden silmissä Suomelle saattaisi kuulua vain hyödynnettävän alusmaan asema. Tämän takia suomalaispataljoonaa ei syksyllä 1941 edes uskallettu pyytää Suomen rintamalle. Kun pataljoona sitten vuonna 1943 kotiutettiin suomalaisten pyynnöstä, oli Himmlerin suuttumus odotetunlainen: hän kutsui Suomea ”täivaltioksi”.

Veljesapu SS-miesten ”veteraanijärjestö”

Veljesapu-Perinneyhdistys on suomalaisten Waffen-SS vapaaehtoisten yhdysside, joka myös avustaa jäseniään sekä heidän perheitään. Yhdistys edistää oikean tiedon levittämistä suomalaisesta vapaaehtoispataljoonasta. Yhdistys toimii vuonna 1944 lakkautetun SS-Aseveljet ry:n ja vuonna 1955 perustetun Veljesapu ry:n perinteiden vaalijana.

Jääkärimuistomerkin äärellä. Bundeswehrin lippuvartio. Jääkärisäätiön puheenjohtaja, prikaatikenraali Asko Kilpinen käytti Jääkärisäätiön / Perinneyhdistyksen puheenvuoron seppeleenlaskutilaisuudessa. Kuva rva Christiane Säilä

Finnentagia vietettiin perinteisin menoin

Finnentagia vietettiin perinteisten juhlallisuuksien merkeissä Hohenlockstedtissä 26. helmikuuta 2011. Juhlaväkeä kokoontui paikalle sekä seppeleenlaskuun että juhlahakaville noin 300 henkeä läheltä ja kaukaa. Joukossa olivat Bundeswehrin ja Saksan Jalkaväkiliiton sekä ystävyyskaupungin Lapuan edustajat. Bundeswehrin sotilaat sekä yhdistetty saksalaisten ja suomalaisten reserviläisten osasto muodostivat kunniajoukkueet Jääkärimuistomerkillä ja juhlistivat vaikuttavaa seppeleenlaskuseremoniaa. Hohenlockstedtin nuorten puhallinorkesteri vastasi musiikista alkaen tilaisuuden Jääkärimarssilla ja päättäen kansallislauluihin.

Päivä alkoi kahdella jääkäriaiheisella esitelmällä Museum am Waserturmin tiloissa jo aamupäivällä. Tohtori, kapteeni **Adolf Kesselring** esitelmöi aiheesta Des Kaisers "finnische Legion" ja Jääkärisäätiön puheenjohtaja **Asko Kilpinen** aiheesta "Ne 600 Saksaan jäänyttä jääkäriä".

Esitelmätilaisuutta seurasi yhteinen lounas keskuskoulun ruokalassa. Seppeleenlasku puheineen alkoi perinteisesti klo 14.30. Vaikuttavan hetken muodosti eversti **Ari-Ilmari Iisakkalan** Lahden Sotaveteraanien puolesta toisessa maailmansodassa kaatuneiden saksalaisten sotilaiden muistomerkillä laskema seppele. Iltapäivä jatkui ohjelman siivittämällä kahvitilaisuudella koulun aulassa.

Jääkärisäätiö järjesti klo 18.00 kunnan edustajille, paikallisille veteraaneille ja saksalaisille vieraille pienimuotoisen vastaanoton Hotelli Zum Kaminin tiloissa. Vastaanotolle osallistui noin 50 henkeä. Päivä päättyi saksalaisten ja suomalaisten reserviläisten järjestämään illanviettoon vuonna 2004 lakkautetun helikopterirykmentin "Hungriger Wolf" entisellä kasarmialueella.

Kiitos Hohenlockstedtin kunnan pormestarille **Bernhard Diedrichsenille** ja hänen henkilökunnalleen onnistuneista jääkäriemme muistolle omistetuista tilaisuuksista!

Saksan Jalkaväkiliiton – Bund der Deutschen Infanterie – "Alt Presidentin" kenraaliluutnantti a.D. Ernst Klaffuksen kiitos Jääkärisäätiölle

■ Sydämellinen kiitokseni kutsusta Hohenlockstedtiin! Oli miellyttävä jälleennäkeminen suomalaisten tovereiden ja ystävien kanssa. Juhlallisuudet olivat vaikuttavat ja Suomen Rouva Pääkonsuli piti erinomaisen puheen. Saksalaisten ja suomalaisten reserviläisten muodostama kunniajoukkue oli osoitus kestävästä yhteistyöstä ja aseveljeydestä. Kenraali Lichelin johtamasta Saksan Jääkäriliitosta tämän päivän läheiseen yhteistyöhön Saksan Jalkaväkiliiton ja Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen välillä kulkee vaikuttava tie saksalais-suomalaista toveruutta, jolla varmasti on edessään valoisa tulevaisuus. Niin joka tapauksessa vakaasti toivon! Toivotan Teille kaikkea hyvää ja lähetän lämpimät terveiseni!

Partiolaisosasto oli omana muotonaan muistomerkillä vietetyssä seremoniassa. Osastoon kuuluivat: Eki Lehtimäki (vas.), Juha Härkönen, Terhi Alaviitala, Pekka Väkiparta, Maiju Valkeinen, Pauliina Kuutti, Sören Diercks ja Chris Karstens. Kuva Matti Rahkola

Eteläpohjalaiset partiolaiset mukana Finnentagissa

Niinkuin Parolen 4/2010-numerossa kerrottiin, oli tämänvuotisen Finnentagin teemana Pfadfinder 'partioliike'.

Tänä vuonna Kauhavan, Iisalmen ja Kuopion reserviläisjärjestöjen delegaatio oli vahvistettu eteläpohjalaisilla partiolaisilla. Mukana olivat Kauhavan Alahärmästä partiolippukunta Härmän Tähestäjistä lippukunnanjohtaja Pekka Väkiparta, Eki Lehtimäki, Terhi Alaviitala ja Maiju Valkeinen sekä kantakauhavalaisesta partiolippukunta Kauhavan Eräversoista Juha Härkönen ja Pauliina Kuutti. Matkan johtajana toimi majuri res Jukka Peura Kauhavalta.

Perillä Hohenlockstedtissa me partiolaiset majoituimme paikallisiin perheisiin. Else Manthey, Gerda Firus ja Ursel Kreutzmann ottivat meidät avosylin luokseen.

Oli mahtavaa päästä yöpymään ja tutustumaan saksalaiseen tavalliseen perhe-elämään. Kotimajoituksessa pääsimme tutustumaan mitä parhaalla tavalla saksalaiseen kotiin,

johon ei tavallisella ulkomaanmatkalla ole mahdollisuutta.

Paikalliset partiolaiset mukana

Lauantaiaamuna olimme kuuntele-massa saksalaisten ja suomalaisten reserviläisten kanssa vesitornimuseolla filosofian tohtori Agilof Kesselringin pitämää esitelmää: *Keisarin suomalainen legioona*.

Tämän jälkeen tutustuimme Ursel Kreutzmannin johdolla Hohenlockstedtin vaiheisiin jalkautumalla kaupungille. Kaupunkikierroksella mukaamme liittyi saksalaisia partiolaisia. Vaikka yhdessäolo heidän kanssaan jäi lyhyeksi, lupasimme pitää yhteyttä jatkossakin molemmin puolin.

Iltapäivällä siirryimme Finnsche Alleelle osaksi saksalais-suomalaista reserviläisosastoa. Marssilla siirryimme osaksi kunniaosastona muistomerkille. Oli hienoa olla osa kunniaosastona toiminutta reserviläisosastoa.

Lauantai-iltamme sujui paikallisen nuorisovaltuuston eli Jugend Parlamentin jäsenien kanssa. Pääsimme näin tutustumaan syvemmin, minkälaista on olla nuori pienessä saksalaisessa kylässä, josta nuoret kaikkoavat.

Kiitokset tuesta

Kokonaisuudesta voi sanoa, että pääsimme osallistumaan ikimuis-toiselle ja ainutlaatuiselle reissulle. Tietämyksemme jääkäriliikkeestä ja Lockstedter Lagerista kasvoi huomasti.

Suurimmat kiitokset haluan esittää Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistykselle. Ilman yhdistyksenne rahallista avustusta meidän, pääosin opiskelijoiden, matkalle osallistuminen olisi jäänyt.

Herzlichen Dank an die deutsche Mutter: Else Manthey, Gerda Firus und Ursel Kreutzmann!

Pekka Väkiparta

TOIVOTAAN ARJEN SANKAREITA

Tilastollisesti tämä vuosi on perinnetyösämme jonkinlainen välivuosi tai ei-juhluvuosi. Parempi ilmaisu saattaa kylläkin olla ”valmisteluvuosi”, sillä meidän yhteisöllämme on todella paljon töitä odottamassa tekijäänsä. Kuten jo aikaisemmin olemme sopineet, tuleva satavuotisjuhlamme on sarja tapahtumia, jotka alkavat syksyllä 2014 ja sen jälkeen teema vaihtuu vuosittain. Lähivuodet ovat meille kaikille tärkeitä ja kaikkien osastojen ja jäsenten panostusta tarvitaan. Keskeisimmät hankkeet esitellään jäsenkunnalle Perinneyhdistyksen yleisissä kokouksissa ja tämän lehden sivuilla. Lainaassa tässä Ateneumissa suurta suosiota saavuttaneen näyttelyn nimeä, sillä tulevissa valmisteluissa tarvitaan varsin pian eräänlaisia arjen sankareita.

Kuten Parolen sivuilta näkyy, alkuvuosi on sujunut – säätilaa lukuun ottamatta – ennusteiden mukaisesti. Kiitoksen sanoja on helppo kohdistaa kaikille niille, jotka ovat vastanneet erilaisista järjestelyistä niin Rovaniemen pakkasissa kuin hieman keväisemmissä merkeissä Kauhavan Korttesjärvellä. Jääkäriseminaari oli taas kerran koonnut runsaan joukon mielenkiintoisten teemojen äärelle. Jääkäriperinteen tukirankoja onkin se tosiasia, että uusia ulottuvuuksia ja tarinoita tulee jatkuvasti esiin eikä koko historiaa ole suinkaan vielä selvitetty. Tällä kertaa Korttesjärvellä kuultiin ystävämme Achim Jabuschin kertovan Lockstedter Lagerin näkökulmasta aivan uusista suomalaisten koulutusaikaan liittyneistä asioista. Keisariajan suurimpiin kuulunut ”Lo-La:n” koulutuskeskuskin on ehkä saamassa viimein oman historiansa

Jääkäreiden historia näyttää kiinnostavan yhä enemmän saksalaisia tutkijoita. Tästä saimme näytteitä helmikuuisessa Wasserturmin

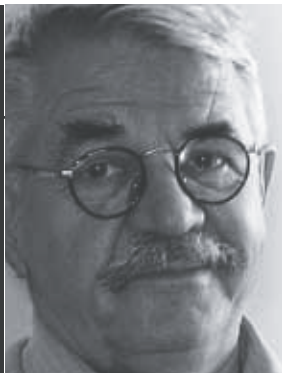
museon pienessä seminaaritapahtumassa, jossa tohtori Kesselring käsitteli Saksan poliittisen johdon näkemyksiä vuosina 1914-1916. Toisaalta suomalais-saksalainen perinnetyö koskettelee myös tätä päivää. Harvoin tapahtuu niin, että yleisö ryhtyy spontaanisti taputtamaan kesken sisällöltään asiallista juhlapuhetta Hohenlockstedtin muistomerkkien äärellä. Näin kuitenkin kävi pääkonsuli Erja Tikan kertoessa Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta ja siihen liittyen suomalaisten suhtautumisesta yleiseen asevelvollisuuteen. Ei voinut välttyä sellaiselta ajatukselta, että monet ammattisotilaat, reserviläiset ja siviilit saksalaisen yleisön joukossa olisivat toivoneet samantyyppistä ratkaisua myös omalla kohdallaan. Nythän Saksassa on tehty päätös yleisestä asevelvollisuudesta luopumisesta.

Jääkärihistoriaa ei ole ilman saksalaisyhteyksiä. Toimintatavat ovat vaihdelleen ja meidän on pitänyt sovittaa omat historian kokemuksemme saksalaisten vastaavaan. Onneksi olemme sillä tasolla, että yhteisömme on yhtä sopiva tapaamisfoorumi kaikille yhteisestä historiasta kiinnostuneille, niin ammatillisille, jääkäreiden jälkeläisille kuin yleensä tietoa haluaville.

Kesä lähestyy viimein ja tällä kertaa kesäpäivien osoite on Keski-Suomessa. Ohjelmassa on luvassa useita mielenkiintoisia kohteita ja niiden lisäksi taas kerran mahdollisuus yhdessäoloon. Merkitkää siis viimeistään nyt kalentereihinne elokuun ensimmäinen viikonloppu Jyväskylän seudulla!

Kari J Talvitie
Hallituksen varapuheenjohtaja

Illallinen Marskin seurassa

■ Minulla on ollut eri työtehtävissä etuoikeus syödä lounasta tai illallista hyvässä seurassa. Heinäkuussa 1970 istuin Aamulehden toimittajana illallispöydässä Kiovassa. Isäntänä istui Ukrainan puoluejohtaja **Pjotr Shelest** päävieraidensa **Urho Kekkonen** ja **Aleksei Kosyginin** välissä.

1989 pääministeri **Harri Holkerin** vieraillessa Saksassa istuin Bonnissa liittokansleri **Helmut Kohlin** lounaspöydässä tietysti kaukana päävieraasta, kuten tiedottajan osaan kuuluu. Seuraavana vuonna minut esiteltiin Holkerin tiedottajana pääministeri **Margaret Thatcherille**, kun valtiovieraan kunniaksi syötiin lounas Lontoossa Downing Street 10:ssä. Kun tuli seurueen viimeisenä ovesta sisälle, livrepukuinen hovimestari koputti sauvallaan lattiaan ja ilmoitti: Mr **Jukka Knuuti**, Prime Minister Holkeri's press secretary. Tämän jälkeen marssin kättelemään Thatcheria, joka pystyi antamaan kuvan, että hän oli erityisen onnellinen saadessaan minut lounasvierakseen.

Presidentti **Mauno Koiviston** aikana olin toimittajana muutaman kerran hänen pienimuotoissa sauna- ja iltapalatilaisuuksissa, missä hän kertoi taustoja menossa olevista poliittisista tapahtumista.

Puolustusministeriön virkamiehelle taas ateriointi ministeri- tai kenraaliseurassa on rutiinia.

Mutta ohi kaikkien näiden kokemusten menee illallinen, joka nautin viime vuoden lopulla Katajanokan Kasinon Pilotti-kabinetissa. Pöydässä oli tyhjä paikka ja meille sanottiin vain, että odotamme erästä henkilöä. Ja niin paikalle saapui ilmielävä marsalkka **Mannerheimin** adjutantteineen.

Istuttiin pöytään ja aloitettiin ateria. Obligatorisen Marskin ryyppyn historia tietysti kerrattiin, kun sen aika tuli. Marski kertoi hurjasta nuoruudestaan ja siitä kuinka hän sai potkut Haminan kadettikoulusta ”vallattomuutensa” takia, kuten hän itse asiaa luonnehti. Oli ollut jo ennestään pikkurikkeitä, mutta sitten yöksi jääminen hauskojen kutsujen päätteeksi juhlapaikkaan oli viimeinen niitti, joka merkitsi potkuja.

Keskustelu eteni aluksi Marskin muistellessa menneitä. Mutta pian päästiin esittämään marskille kysymyksiä. Säilytimme koko ajan muodollisen tyylin, ja jokainen aloitti puheenvuoronsa: Herra Marsalkka tai Herra Sotamarsalkka. Marskia esittänyt näyttelijä **Timo Närhinsalo** oli tehnyt erinomaisesti kotiläksynsä. Hän ei ollut opetellut vain Marskin pu-

hetapaa ruotsalaiskorostuksineen ja pieni hymähdyksineen ja rykäisyineen. En pysty sanomaan, kuvastivatko ne sellaisiin Marskin tapaa puhua, mutta hyvin aidoilta ne tuntuivat.

Kysymyksiä sateli pöydän ympäriltä, mutta Närhinsalo oli opetellut hyvin sotahistorian eikä jäänyt yhdestäkään virheestä kiinni, vaikka koko seurue oli enemmän tai vähemmän sotahistorian harrastajia.

Parhaimmillaan ”Marski” oli silloin kun hän ei tiennyt oikeaa vastausta kysymykseen. Testasin häntä anekdootilla, jonka oli kuullut vuosia sitten Latviassa. Ajoimme bussilla Aizputen seudulla, minkä lähellä Mannerheimilla oli ollut 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa vaimonsa **Anastasia Arapovan** rahoilla ostettu Appricken-niminen kartano. Mukanamme ollut historiantuntija kertoi Mannerheimin yrityksistä kohentaa kartanon tuottavuutta. Yksi yritys oli kalanviljely. Euroopassa kasvatettiin yleisesti karppeja ja Mannerheim tuotti niitä Apprickeniin. Mutta tämä varsin laajamittainen hanke onnistui huonosti ja karpit kuolivat. Tosin vielä nykyään paikkakunnalla kalalammikoita kutsutaan ”Mannerheimin altaiksi”. Tämän vastoinkäymisen kerrotaan vaivanneen Mannerheimia vuosikausia. Anekdootin mukaan Mannerheim olisi jatkosodan jossain sodan vaiheessa asioiden mennessä päin seiniä sanonut, että tämähän sujuu yhtä huonosti kuin karppien kasvatus. Kysyin ”Mannerheimilta”, että mihinkähän sotatapahtumaan tuo anekdootti mahdollisesti liittyisi. Närhinsalo naurahti lyhyesti ja sanoi, että ei hän tarkkaan muista, mutta ”olisikohan se liittynyt Karjalan armeijan uudelleenjärjestelyyn”.

Hän selviytyi mielestäni mestarillisesti. Vaikka hänellä ei voinut olla siniharmainta aavistusta asiasta, hän veti hatusta vastauksen, joka ei tietenkään ollut totta, mutta oli silti uskottavan tuntuinen. Hankaliin kysymyksiin tottunut huipupoliitikkokaan ei olisi kyennyt parempaan.

Illallinen Mannerheimin seurassa Kasinon Pilotti-kabinetissa oli näytelmä, sillä olihan päähenkilö näyttelijä. Todella mieleen jääväksi sen teki paitsi Närhinsalon mestarillisen suoritus myös se että me koko pöytäseurue olimme näyttelijöitä tuossa mainiossa näytöskappaleessa.

Kirjoitus julkaistu *Suomen Sotilas* -lehden numerossa 2/2007

Kenraali Mannerheimin paraatitapahtumat Helsingissä 16.5.1918 kestivät koko päivän

1. Kenraali Mannerheim ratsain (Neptun) matkalla nykyistä Mannerheimintietä pitkin.
2. Jääkärilippua kantaa jääkäriluutnantti Julius Lehtonen. Oikealla jääkäriluutnantti Einar Hackzell (Hakasalola) ja vasemmalla jääkärivänrikki Martin Pettersson.

3. Kenraali Mannerheim tervehtii Helsingin pormestari J von Haartmannia. Taustalla Hankkijan talo.

Kuinka paraatijoukot oikein liikkuvat Helsingissä valkoisten joukkojen voitonparaatissa 16, toukokuuta 1918. Aiheesta on paljon keskusteltu asianharrastajien keskuudessa. JääkärikanSLian arkistoa hoitava Maisa Crockford päätti selvittää asian. Näin etenevät tapahtumat.

Kenraali Mannerheimin johtama valkoisten joukkojen voitonparaati 16.5 1918 ja siihen liittyneet juhlallisuudet Helsingissä kestivät koko päivän ja tapahtumia riitti eri puolille kaupunkia.

Juhlallisuudet alkoivat aamulla kello 10.00, kun Mannerheim otti joukot vastaan Fredriksbergin, nykyisen Pasilan lähistöllä.

Klo 11.45 hän lähti Freriksbergistä ratsullaan Neptunilla liikkeelle armeijansa etunenässä. Eri joukko-osastot seurasivat heitä Töölöstä keskikaupungille. Ennen varsinaista paraatia kenraali Mannerheim oli tarkastanut eri puolilla kaupunkia järjestäytyneet joukkonsa. Esimerkiksi Uudenmaan ratsurykmentti ja Karjalan ratsujääkäriykmentti olivat

4. Uudenmaan ratsurykmentin takana Karjalan ratsujääkärirykmentti. Edessä Gaston Ahrenberg tulossa Pohjois-Esplanadia pitkin.

5. Kenraali Mannerheim Pohjois-Esplanadilla matkalla Senaatintorille.

6. Kenraali Mannerheim seurueineen siirtymässä Senaatintaloon.

7. Kenraali Mannerheim vastaamassa eduskunnan puhemies Lundsonin puheeseen.

kokoontuneet Töölön pallokentälle.

Töölöstä tultiin kohti keskustaa Läntistä viertotietä, joka 1942 sai nimekseen Mannerheimintie. Nykyisen Lasipalatsin paikalla sijainneen, kaupungista käytyjen taistelujen yhteydessä suurimmaksi osaksi palaneen Turun kasarmin koilliskulmassa Mannerheim tervehti Helsingin pormestari Carl Erik

Johnnes von Haartmania.

Marssi jatkui Heikinkatua, nykyistä Mannerheimintietä sekä edelleen Pohjoisesplanadin kautta Senaatintorille. Mannerheim saapui torille kello 12.15. esikuntansa ja 15.000 mieheen nousevan armeijan kanssa. Porilaisten marssin soidessa Mannerheim siirtyi Senaatintalon edustalle, jossa piiriesikunta

vastaanotti hänet. Sen jälkeen kenraali meni seurueineen senaattiin, missä hän tervehti sen jäseniä armeijan puolesta. Puheeseen vastasi senaatin puheenjohtaja Svinhufvud.

Senaatista kenraali Mannerheim siirtyi seurueineen torille, jossa he Maamme laulun soidessa siirtyivät torilla odottavien eduskunnan jäsenten luo. Aleksanteri II:n patsaan

8. Kaupunginvaltuuston pj. Norrmèn tervehtii kenraali Mannerheimiä.

9. Kenraali Mannerheim ja senaatin puheenjohtaja Svinhufvud seurueineen astumassa kirkkoon.

10. Kenraali Mannerheim ratsastaa Runebergin patsaalle kirkon jälkeen. Takana ratsain kenraalit G. Theslöf ja G. Ignatius sekä majuri Crantz. Kulmaikkunassa

Gunvor Zilliacus äitinsä kanssa.

11. Jääkärilippu kaupungintalon edessä. Everstiluutnantti Erik Jernström ratsalla. Lippua kantaa jääkäri-luutnantti Julius Lehtonen, oikealla jääkäri-luutnantti Einar Hackzell (Hakasalo) ja vasemmalla jääkäri-värikki Martin Pettersson.

12. Joukot odottivat paraatin alkua.

luona eduskunnan puhemies Otto Johannes Lundson piti puheen Mannerheimille, mihin tämä vastasi.

Sen jälkeen kenraali Mannerheim ja senaatin puheenjohtaja Svinhufvud toimittivat joukkojen katsastuksen torilla, missä ylipäällikkö piti heille puheen. Suomen laulun kaikuessa kenraali Mannerheim kääntyi kohti kirkkoa, jonka

edustalla kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Johan Alfred Norrmèn tervehti häntä puheella. Kenraali Mannerheim vastasi siihen sekä suomeksi että ruotsiksi.

Muiden muodollisuuksien jälkeen, kenraali Mannerheim esikuntineen ja senaatin puheenjohtaja Svinhufvud menivät kirkkoon, missä rovastit Karl August Hildèn ja

Samuel Vilhelm Roos pitivät juhlasaarnan.

Samaan aikaan osa paraatijoukoista asettui Rautatieaseman aukiolle ja osa Katajanokalle odottamaan ohimarssin alkua.

Jumalanpalveluksesta kenraali Mannerheim seurueineen siirtyi Unioninkatua ja Pohjoisesplanadia pitkin Runebergin patsaalle vas-

13. Joukkoja kokoontui eri puolille keskustaa odottamaan paraatin alkua.
14. Kenraali Mannerheim ottaa vastaan paraatin Runebergin patsaan luona.
15. Ratsumestarit af Petersen ja Per Zilliacus sekä kaksi vahtimestaria lippuineen Uudenmaan rakuunoista.

taanottamaan joukko-osastojen ohimarssin. Paraatijoukot marssivat Pohjoisesplanadia pitkin itä-länsisuunnassa, eli Kauppatorilta kohti Heikinkadun, nykyisen Mannerheimintien alkupäätä. Paraati oli ohi noin kello 16.

Maisa Crockford

Jääkärieversti M.S. Liesi Viestinviemää ja tarkka-ammuntaa

M. S. Liesi liittyi 19 vuotiaana jääkäri-
liikkeeseen, palasi Suomeen luutnant-
tina, osallistui viiteen sotaan ja oli 60
prosentin sotainvalidi. Elämäntyönsä
hän teki viestiaselajin parissa ja oli am-
pumaaurheilun aktiivi toimien Suomen
ampumajoukkueen johtajana lukuisissa
MM- ja Olympiakilpailuissa.

Jääkärieversti Liesi
hiukan ennen poisjää-
mistä aktiivipalveluk-
sesta vuonna 1954

Mauno Samuel Lindholm syntyi
Varsinais-Suomessa Somerolla
2.8.1896 ja hän oli viisilapsisen per-
heen vanhin poika. Isä Emil Lind-
holm toimi isännöitsijänä suurella
maatilalla. Äiti Johanna Villenius oli
kotirouva ja perheeseen kuului kak-
si tytärtä ja kolme poikaa. Mauno
varttui hyvin perinteisessä suoma-
laisessa maaseutuympäristössä, jos-
sa kodin arvoja oli työnteon, vastuun
ja perinteiden arvostus ja toisaalta
myös ehkä ripaus uskonnollisuutta
sekä läheinen suhtautuminen luon-
toon. Oppikoulun jälkeen Mau-
non tie kulki Tampereelle, jossa hän
aloitti insinööriopinnot Tampereen
teknisessä oppilaitoksessa syksyllä
1915.

Opinnot Tampereella jäivät ly-
hyiksi, sillä jo syyslukukauden jäl-
keen Mauno teki päätöksen liittyä
jääkäriliikkeeseen, joka oli vuotta
aikaisemmin käynnistynyt ensim-
mäisten vapaaehtoisten lähdettyä
Pohjoi-Ssaksan nummille. On vai-
kea jälkikäteen arvioida mitkä oli-
vat ne tekijät, joiden vuoksi niin
moni Tampereen Teknisen oppilai-
toksen opiskelijoista valitsi tämän
tien. Oliko kyseessä oppilaitokses-
sa tehty tuloksekas väräystyö, vai

oliko Tampereen venäläistetty ilma-
piiri syynä lähtöön. Joka tapaukses-
sa kyseisessä oppilaitoksessa vuoden
mittaan opiskelijoiden rivit harveni-
vat ja lähtijöitä oli yhteensä 21 nuor-
ta miestä, joista Suomen armeija sai
aikanaan yhden kenraalin (Valve) ja
neljä everstiä.

Hiihtomatka yli Merenkurkun

Päätös on varmasti ollut vaativa, niin
uhkarohkeaan yritykseen ja toivotto-
malta näyttävään retkeen nämä mie-
het itsensä asettivat vaarantaen oman
tulevaisuutensa. Usko on ollut syvä ja
idealismi korkealla. Maunon tie kul-
ki sitä perinteisintä reittiä eli Vaasasta
Merenkurkun yli hiihtämällä Ruotsin
puolelle. Mukana oli kaksi tulevaa jää-
kärää, joiden henkilöllisyys on jäänyt
kirjoittajalle epäselväksi.

Mauno saapui Lockstedtiin
31.1.1916 ja hänet kirjattiin 1. kom-
panian vahvuuteen. Alkoi uusi vai-
he elämässä: Oman aikansa vaativin
sotilaskoulutus yhdistettynä preussi-
laiseen kuriin ja loputtomat harjoi-
tukset kasarmialueella. Kuten moni
muukin jääkäri, myös Mauno
muutti nimeänsä ja näin Lindhol-

mista tuli Liesi. Virallisesti hän ot-
ti tämän nimen käyttöön Suomessa
vuonna 1927.

Kun Jääkäripataljoona 27 siir-
rettiin 31.5.1916 itärintaman poh-
joisimmalle lohkolle nykyisen
Latvian alueelle oli tunnelmat var-
masti miesten mielissä ristiriitaiset.

Pitkä harjoittelukausi oli taka-
na ja miehet saivat kokemusta so-
tatoimista mutta tuskin kukaan
miehistä oli halukas kaatumaan vää-
rällä maalla; heidän tehtävänsähän
oli Suomessa. Maunon kotiin Suo-
meen lähettämä ja kiertoteitä pitkin
saapunut kirje välittää liikuttavalla
tavalla ne tunteet, jotka nuori mies
koki noina päivinä. Liesi otti osaa
Misse-joen, Riianlahden ja Aa-joen
taisteluihin ja hänet sijoitettiin 53
miehen kanssa 2.10.1917 tiedonanto-
osastoon, jonka johtajana toimi Ozgf.
Homén ja Grpf. Heimbürger.

Kaikesta päätellen Lieden kent-
täkelpoisuus oli hyvä ja hän tuli toi-
meen sotilaana ja hänet ylennettiin
hilfsgruppenführeriksi 19.9.1917 ja
gruppenführeriksi 25.12.1917. Rinta-
malla ja Latvian alueella nämä mie-
het viettivät yhteensä 20 kk mikä oli
kokemuksena luonnollisesti ratkai-
sevan tärkeä kun tehtävänä oli myö-

Liesi Suomen armeijan luutnanttina 1918

hemmin johtaa kotimaassa lähes kouluttamatonta talonpoikaisarmeijaa.

Paluu Suomeen koitti vihdoon 25.2.1918 jolloin Liesi saapui höyrylaiva Arcturukseen ahtautuneena 853 jääkärioveljen kera Vaasaan ja Mannerheim otti pääjoukon vastaan Vaasan torilla. Vapaussodassa Liesi toimi komppanian päällikkönä 5. Jääkärirykmentin XV pataljoonassa ja osallistui Viipurin taisteluihin ja otti osaa mm. Jäppilässä rajajoen sillan miehitykseen.

Oli mukana myös Aunuksen retkellä

Vapaussodan jälkeen Liesi toimi komppanian päällikkönä vuoteen 1919 saakka, jolloin hän erosi tilapäisesti armeijan palveluksesta ja liittyi vapaaehtoisena Aunuksen retkikuntaan. Operaation johtajana toimi vuoden nuorempi jääkärimajuri Paa-vo Talvela, tuleva talvi- ja jatkosodan maineikas kenraali. Aunuksen retkellä Liesi osallistui Rajakonnun, Vite- len, Alavoisten, Aunuksenkaupungin ja Mäkriän taisteluihin. Tämän lyhyen ja tapahtumarikkaan mutta tuloksiltaan laihaksi jääneen operaation

jälkeen Liesi palasi vakinaiseen armeijaan. Yksinomaan rauhan aikana eläneelle tuntuu vaikealta ymmärtää, että nämä miehet, kuten Liesi 23-vuotiaana, olivat jo ehtineet osallistua kolmeen sotaan.

Liesi avioitui vuonna 1920 Mikkeliläisen nimismiehen tyttären Armi Bromsin kanssa ja perheeseen syntyi kolme tytärtä: Marita 1923, Mirjam 1927 ja Ritva 1929, sekä poika Juhani 1936 (k. 1937). Rauhan aikana Liesi toimi komppanian päällikkönä kenttälennätinpataljoonassa, AUK:n johtajana, viestipataljoona 2 komentaja, YE:n teknisen tarkastajan apulaisena, YE:n toimistoupseerina ja teknisen tarkastajan toimiston viestiupseerina sekä posti- ja lennätinhallituksen yhdysupseerina. Hän toimi myös opettajana useilla kadettikoulun, sotateknillisen koulun ja TK:n kurseilla ja laati kapteeni Sladeyn kanssa puhelinpalveluohjesäännön I ja II osan sekä kenr.maj. Sarlinin ja ev.ltn. Pylkkäsen kanssa viestiliikenneohjesäännön. Perheen asuessa Riihimäellä Liesi oli kauppalanvaltuuston jäsen vuonna 1928 mutta jättäytyi jo seuraavana vuonna pois valtuustosta. Ilmeisesti kunnallispolitiikointi ei ollut upseerin mieleen.

Haavoittui vaikeasti jatkosodan aikana

Diplomaattisuhteiden kiristyessä ja YH:n alkaessa Liesi sai pikakomennuksen Ruotsiin ostamaan puolustusministeriön edustajana uutta radiokalustoa armeijalle ja talvisodan sytyttyä Liesi nimettiin PM:n viestitoimiston päälliköksi. Väli rauhan aikana Liesi toimi III AK:n ja ViestiP 16 komentajana. Jatkosodassa Liesi toimi II AK:n (myöhempi nimi Maaselän ryhmä) viestikomentajana AK:n komentajan ollessa kenraali Taavetti Laatikainen. Liesi haavoittui vaikeasti päähän lentopommituksessa Pitkärannassa kesäkuussa 1942 ja ensi viesti perheelle oli se, ettei hän tule vammasta selviytymään. Ylipäällikkö ylensi Liedin everstiksi haavoittumisen jälkeen. Liesi toipui kuitenkin suhteellisen nopeasti ja hän palasi AK:n viestikomentajan tehtävään syksyllä

1942. Jääkäriupseereille oli ominaista suuri velvollisuudentunto omista uhrauksista piittaamatta; näin myös Liedin kohdalla. Voidaan kai todeta, että vaikka jääkäreiden merkitys vapaussodan nuorina johtajina oli tärkeä, niin heidän todellinen koitoksensa ja suuri panoksensa armeijan johdossa sai aivan uuden merkityksen talvi- ja jatkosodassa. Kenraalikuuntaanhan nousi peräti 49 jääkäriä ja everstejä heistä oli 89.

Liesi oli oikea mestariampuja

Sodan jälkeen Liesi toimi Riihimäellä viestirykmentin komentajana ja oli pidemmän jakson hoidettavana Tanskassa sairastettuaan keuhkotuberkelin. Sodan runtelema mies säilytti kuitenkin elämänilonsa ja omistautui rakkaille harrastuksilleen metsästykselle ja ammunalle. Liesi oli voittanut sotilaskivääriammunnan Suomen mestaruuden 1927 ja toimi 1928–1930 Suomen Ampujainliiton sihteerinä ja vuodesta 1930 eteenpäin puheenjohtajana. Hän toimi Suomen ampumajoukkueen johtajana mm. Berliinin ja Lontoon olympialaisissa sekä MM-kisoissa 1935 Roomassa, 1937 Helsingissä, 1939 Lütznissä ja 1949 Argentiinassa. Näissä kisoissa ampujiamme menestys oli huikea näiden saavuttaessa esim. Rooman MM-kilpailuissa yhteensä seitsemän mitalia, joista kirkkaimpina Leskisen, Lindgrenin ja Miinalaisen kultamitalit.

Liesi metsästi Riihimäen suunnalla ja kotona oli samaan aikaan lintukoira, ajokoira ja karhukoira; kukin omaan tehtävänsä kasvatettu. Läheisimpinä metsästyskaverina olivat eläinlääkäri Nyberg, ev.ltn. Roine Pallasvuo, evl. S. O. Lindgren ja lääkintäev. Oiva Harjola, tulevan elokuvaohjaajan isä. S. O. Lindgren oli tunnettu ja kiivas Ässärykmentin pataljonankomentaja, mestariampuja (ensimmäinen suomalainen maailmanmestari, Antwerpen 1930) ja sotienjälkeinen metsästäjä ja koira-kasvattaja.

Liesi erosi armeijan palveluksesta vuonna 1955 ja siirtyi SAKOn (ent. Suojeluskuntain Ase- ja Konepajan

Aulangolla vietettiin presidentti P. E. Svinhufvudin 80-vuotisjuhlia. Vasemmalta Svinhufvud, sotaväen päällikkö kenraaliluutnantti Hugo Österman ja everstiluutnantti Liesi. Ukko-Pekka oli mestari-ampuja ja kaikki kolme herraa aktiiveja Suomen Ampujain Liitossa.

Oy) palvelukseen henkilöstöpäälliköksi, jossa hän työskenteli aina kuolemaansa, vuoteen 1960 saakka. Kun katsoo monien jääkäreiden elämäntahtoa, niin melko monet heistä ovat eläneet vain 55–65 vuoden ikäsiiksi. Näin oli myös Liedin kohdalla ja syöpä voitti miehen ollessa 63 vuoden ikäinen. Hän asui kotonaan loppuun saakka. Kun hän aamulla menehtyi niin illalla soitti ev. Lindgren ja tiedusteli vieläkö Mauno jaksaisi lähteä metsälle. Tytär Marita vastasi, että isä oli siirtynyt muille metsästysmaille.

Liesi haudattiin Helsingin Hieta-
niemen perhehautaan helmikuussa 1960 sotilaallisin kunnianosoituksin

ja muistokirjoituksessa luki: Hänen Jumalansa laki on hänen sydämes-
sään, hänen askeleensa eivät horju.

Epilogi

Syksyllä 1980-luvulla harmaa siviili-
auto kurvaa Riihimäen vanhan varus-
kunta-alueen punatiilisen viestimuse-
on eteen ja autosta nousee kolme sira-
rusta Marita, Mirjam ja Ritva. Muse-
on ovella odottaa juhlapukuun son-
nustautunut jo eläkkeellä oleva sotilas-
mestari Havia. Tyttären ovat saapuneet
luovuttamaan isänsä henkilökohtaisia
tavaroita museon kokoelmiin ja liikut-

tunut sotilasmestari tervehtii heitä so-
tilaallisesti. Havia on sama mies jon-
ka ripeä toiminta lentopommituksen
jälkeen todennäköisesti pelasti everst-
in hengen. Museokierroksen ja kah-
vittelun jälkeen sisarukset täyttävät
viestikiltaan liittymiskaavakkeen ja
kohtaan sotilasarvo, Marita kirjoittaa:
Jääkärieverstin tytär. Tavarat löytävät
museossa paikkansa, perinne jatkuu
ja nuoremmat polvet kiittävät.

Risto Hiekka

Kirjoittaja on Jääkärieverstin tyttären
poika

Suomen ampumajoukkue 1939 voite-
tun Argentiina-maljan kanssa. Miehet
eturivissä vasemmalta Kullervo Les-
kinen sekä Osmo Rantala. Takarivissä
vasemmalta Viktor Miinalainen, kil-
pailujoukkueen johtaja Mauno Liesi se-
kä Einari Oksa

Sotilasseurakunnan ei tule samaistua yksittäiseen kirkkoihin tai uskontokuntaan

Marokon kauhun joulujumalanpalvelus Kollaalla. Sotilaspastori Antti Rantamaa puhuu.

Sotilassielunhoito on asemoitava 2000-luvun perusteella. Se ei voi olla lähtökohtaisesti minkään kirkkokunnan työtä puolustusvoimissa.. Sotilaspapit tietävät, että jokaisen, kirkkoihin kuuluvien ja kuulumattomien, asetakin alla on *homo religiosus*, kaiken tuen ja sielunhoidon arvoinen ihminen. Sotilas

Miekan ja hengen yhteistyö on sävyttänyt koko läntisen Euroopan kulttuuriperimää. Tuleva Suomi sai tästä oman osansa, kun kuningas Eerik ja piispa Henrik liittivät sen n. 1150 kristinuskon valtapiiriin ja osaksi Ruotsin kuningaskuntaa. Ensimmäiset sotilassielunhoitoa koskevat määräykset sisältyvät Kustaa Vaasan meriartikloihin vuodelta

1535. Sotilassielunhoidon järjestely oli sopusoinnussa ajan vaatimuksen kanssa. Kustaa II Aadolfin sota-artikla 1621 sisälsi määräyksen uskon- topakosta armeijassa.

Suomen sota 1808–09 johti uuteen tilanteeseen. Suomi irtaantui Ruotsista ja sai autonomisen aseman Venäjän keisarikunnassa. Ortodoksi keisari ei kuitenkaan puuttanut kirkollisiin oloihin Suomessa, joten myös sotilassielunhoito jatkui vanhalla urallaan aina sotaväen lakkautamiseen saakka 1905.

Sotilassielunhoidon tarkastelussa on syytä tältä ajalta tehdä yksi ekskursio: Haapaniemen Kadettikoulu! Sen johtaja Samuel Möller, koulutukseltaan sekä pappi että upseeri, laati

1782–85 upseerikoulutuksen opetus-suunnitelman. Tässä laajassa suunnitelmassa oli yhdeksäntoista oppiainetta; ensimmäisenä *theologien* ja viimeisenä *dansa*. Väliin mahtuivat kaikki sotatieteiden aineet, matematiikka ja kielet. Ensimmäisen oppiaineen, teologian, Möller perusteli sillä, että sotaretkillä upseeri joutui elämän syvimpien kysymysten eteen. Hänen oli katsottava kuolemaa läheltä, samalla seistävä joukon johtajana järkkymättömänä ja oltava myös sisäisenä tukena joukolleen. Siksi Möllerin mukaan johtajan tuli itsensä omata horjumaton sisäinen tuki, suora yhteys Jumalaan.

Itsenäistyminen ja erityisesti Vaupussota asemoi sotilassielunhoidon uudelleen. Ylipäällikkö Mannerheim ratkaisi asian ytimekkäällä tavalla. Hän päätti järjestää sotilassielunhoidon armeijan omaksi toimialaksi. Toiminnan suunnittelijaksi hän kutsui Vilppulan kirkkoherran Hjalmar Svanbergin, joka esitti suunnitelmansa sotilassielunhoidon järjestämisestä 31.3.1918. Perinteisesti tätä on pidetty puolustusvoimien oman hengellisen työn syntyhetkenä – vasta myöhemmin työtä on alettu kutsua kirkolliseksi työksi. Oikeampana syntyhetkenä tulisi kuitenkin pitää 15.2.1918, jolloin ylipäällikkö oli antanut määräyksen päämajan kokoonpanosta, jossa Etappiesikun-

Seppo Kangas Kadettikoulun kenttärovastina

Kirjoittaja **Seppo Kangas** oli parikymmentä vuotta Kadettikoulun ja sittemmin Maanpuolustuskorkeakoulun kenttärovasti ja jatkoi samassa koulussa eläkkeelle jäätyään sotilaspedagogiikan dosenttina. Hän on teologian tohtori, väitöskirjan aiheena Rauhanturvaajaseurakunta. Hän on ollut rauhanturvaajana Golanilla (YKSV) 1988–89 ja 93.

taan tuli osasto *Armeijan sielunhoito*.

Kenttäpappi rykmentin sielunhoitaja ja toveri

Toimeksiannon painopiste oli yksiselitteisesti sotilassielenhoito. Ensimmäisessä sotilaspappien ohjesäännössä 1918 työ kuvataan suoraviivaisesti: ”*Kenttäpappi seuraa rykmenttiänsä sielunhoitajana ja toverina*”. Sotilassielenhoito vakiinistettiin asetuksella 14.6.1918 ja senaatti, pitäen armeijan hengellistä työtä armeijaan kuuluvana omana työnä, siirsi sen Kirkollis- ja opetustoimikunnan puolelta Sotasiainoimituskunnalle. Painavan lisänäkökulman sotilassielenhoitoon toi sotaväen päällikön 1926 asettaman ns. Prof. Pietilän komitean mietintö. Se kritisoi silloista kirkollista työtä, vaati puolustusvoimien kasvatuksen aatteellista, hengellistä ja eettistä terävöittämistä ja korosti

Sotilaspapista kumartuneena Herran ehtoolliselle

erityisesti sielunhoidon merkitystä ”*persoonallisena huolenpitona miehistä... Jos sotamiestä kerran vaaditaan uhraamaan henkensä tämän yhteiskunnan hyväksi, niin hänellä on oikeus tietää, minkä arvojen puolesta hän henkensä uhraa*”.

Työalan perustamisen jälkeen sotilaspapit saivat myös sotaväen virkapuvut, kuka harmaan, kuka joukko-osastonsa värikkään. Jaakko Haavio (Savon JR 1926) tilitti tuntujaan omasta puvustaan: ”*Sotarovasti Malin oli saanut päähänsä, että pappin pitää tässä punarintasakielien (rakuuna) ja keltasirkkujen (ratsujääkäri) parvessa tyytyä kotivarpusen vaatimattomaan rooliin. Housut ovat häveliään harmaat ja takkina on harmaa kauhtana, kuin kalamantteli*”.

Talvi- ja jatkosodassa sotilassielenhoito joutui testiin. Näissä sodissa palveli 900 pappia, joista 35 kaatui. Tauno Muukkoson opasluonteinen Rintamapappi kirja 1943 kuvaa sotilaspapin rinnalle asettavana, joukkonsa palvelijana, aseveljenä ja oikeana pappina. Yksityistä sielunhoitoa Muukkonen pitää työn ”*korkeimpana asteena*”. Saman merkityskokemuksen lausui Mikko Juva kirkollisen työn 80-vuotisjuhlassa: ”*Sotilaspappien tehtävänä oli kulkea miesten mukana koko matkan. Koimme muiden tavoin etulinjan armodomuuden, vaaran ja epävarmuuden. Ei saanut väistää vaaraa. Usein oli saatettava miehet kohtaamaan joko kenttäsairaala tai Jumalansa*”.

Puolustusvoimien – ei kirkon edustaja

Sotilassielenhoidon painopiste on säilynyt sotien jälkeen niissä Kirkko ja valtio -komiteoiden mietinnöissä, joissa on käsitelty armeijan hengellistä työtä, alaotsikolla sotilassielenhoito. Mietinnöt toteavat, että puolustusvoimien kirkollinen työ ei tapahdu kirkon vaan puolustuslaitoksen omasta toimesta.

Evangelisluterilaisen kirkon taholta tämä järjestely on saanut kritiikkiä. Kirkolliskokoukselle tehtiin jo 1933 aloite sotilassielenhoidon saamiseksi kirkon valvontaan, 1941 kirkolliskokous uudisti toivomuksen ja joutui saman tien ottamaan kantaa vastoin sen tahtoa tapahtuneeseen kenttäpiispanimitykseen. Kirkkolain muutoksella 5.12.1941 kirkollisen työn johtaminen ja valvonta siirrettiin puolustusvoimille. Kirkkolaki toteaa sotilaspapiston nimityksineen ja työnjohtoineen olevan sotaväen oma asia.

Kenttäpiispanimitys on niin ikään hiertänyt alusta asti. Kenttäpiispaa ei pidetä virkateologisesti piispana, eikä häntä myöskään vihitä piispan virkaan. Piispa Erik Wikströmin johtaman piispainkokouksen kokoonpanoa pohtineen työryhmän (2003) kanta oli piispainkokouksen sihteeri määrittelemänä: ”*Kenttäpiispakin on nimestään huolimatta pappi, ei piispa*”.

Jännitteistä huolimatta puolus-

Kenttäpiispan kauluslaatat 1941

Sotilaspappien palvelusarvomerkit 1942 ylhäältä: kenttäpiispa, kenttärovasti, sotilaspastori, ortodoksinen sotilaspastori

Sotilaspappi saattoi joutua myös vihkimään, kuten tässä Sallan rintamalla syksyllä 1941.

tusvoimien hengellistä työtä on tehty hyvässä yhteistyössä kirkkojen kanssa. Tulevaisuutta ajatellen tämä yhtenäiskulttuurinen asetelma ei kannata. Konstantinolainen kirkon ja valtion yhtymä on tullut tiensä päähän. Myös valtakirkon on sopeuduttava tähän kehukseen. Piispa Gustav Björkstrand arvioi taannoin, että nykyisellä suuntauksella vuonna 2030 kirkon jäsenmäärä on huvennut puolella miljoonalla, 67%, kun nyt valtakirkkoon kuuluu nyt 79% suomalaisista.

Ei ole epäselvää kenen laulua sotilaspappi laulaa

Puolustusvoimat ja sen työalat, myös sotilassielunhoito on asemoitava 2000-luvun perusteella. Se ei voi olla lähtökohtaisesti minkään kirkkokunnan työtä puolustusvoimissa.. Sotilaspapit tietävät, että jokaisen, kirkkoihin kuuluvien ja kuulumattomien, asetakin alla on *homo religiosus*, kaiken tuen ja sielunhoidon arvoinen ihminen. Sotilassielunhoidon lähtökohtana tulee olla sotilaan toimintakyky ja siihen vaikuttaminen sotilassielunhoidon mahdollisuuksin elämässä, kuolemassa ja näiden rajapinnalla – taistelutilanteissa.

On palattava lähtöruutuun: Manerheim – Samuel Möller linjalle ja 1918 sotilassielunhoidon tilanteeseen. Sotilaspapiston työ on puolus-

tusvoimien omaa työtä sen omissa organisaatioissa. Ei pitäisi olla epäselvää, kenen laulua sotilaspappi laulaa: sotaväen laulua Herransa sanoin ja valtuuksin. Sotilaan käsikirjassa vuodesta toiseen esitetty määritelmä ”kirkollinen työ on kansankirkkojen työtä puolustusvoimissa” on aikansa elänyt. Sen vinoutumana on jo riittävästi jouduttu kummallisiin ratkaisuihin; kuka ja millä edellytyksillä voi jäädä pientareelle kenttähartauksien aikana. Toimialanimike on syytä vaihtaa alkuperäiseksi sotilassielunhoidoksi ja liittää se luontevasti ja kaikkia kattavasti osaksi henkilöstötukea, jota luonnollisesti tehdään hyvässä yhteistyössä eri kirkkojen ja uskonyhteisöjen kanssa.

Sotilaspappi on tuttu hahmo sotakirjallisuudesta, veteraanien muistoista, sotaväkiäjästä ja erityisesti rauhanturvaamismissioista. Hänet on koettu aseveljeksi, joka jakoi sa-

Suoran yhteyden kappeli Golanilla.

Kappelinä toimi vanha muukalaislegioonan rikkiammuttu parakki

mat kokemukset, pelon, vastuun, voitot ja menetykset. Samoin kuin hän jakoi täit ja muut luontoisedut. Sodan kontekstissa Kannaksen miehen parahdus (1944) ”*Kristus auta – perkele, kun oli tuuria*” ulottuu sielunhoidon ytimeen: elämänhallinta ei riitä tässä tilanteessa. Yhteisen tilanteen jakaminen ja konstailematon sotilassielunhoito on tällöin laskenut sillan helvetin kuilun yli. Painautuessaan juoksuhaudan pohjaan suomalainen sotilas on painautunut samalla Jumalaansa vasten.

Sotilasseurakunta ei ole tunnusperusteinen yhteisö, eikä sen tule samastua minkään yksityisen kirkko- tai uskontokunnan dogmatiikkaan siten, että sen uskottavuus sotilasseurakunnan kaikkien jäsenten sielunhoitajana vaarantuu. Sotilas pappi pitää jokaista sotaväen ihmistä seurakuntalaisenaan. Johtavat sotilasmaat, kuten Yhdysvallat ja Saksa ovat säilyttäneet ja kehittäneet sotilaspapistonsa työn omasta organisaatiosta lähtevänä ja siihen operatiivisesti liittyvänä työnä. Näissä täydellisen uskonnon- ja hartaudenharjoitusvapauden maissa sotaväen omaehtoisella hengellisellä työllä on itseoikeutettu ja vahva asema sotilasorganisaatioissa.

Kirkkoon kuulumattomat samassa ehtoollisjonossa

Sotilasseurakunnan rajat ovat avarammat kuin johonkin kirkkoon tai uskonyhteisöön kuulumisen rajat. Yhteinen korsukokemus ja tehtävä on myös sotilassielunhoidon yhteinen nimittäjä. Rauhanturvaamisoperaatioiden kokemus on kuvaava.

Jääkäreiden muistoa kunnioittaen

Rauhanturvaajien väljä tai olematon yhteys kirkkoon on vaihtunut kiinteäksi yhteydeksi omaan sotilasseurakuntaan. Kirkkoon kuuluvat ja siihen kuulumattomat samassa ehtoollisjonossa, ilman kynnyksiä. Oma kokemukseni Golanin Suoran Yhteyden Kirkosta, entisestä hajalle ammutusta muukalaislegioonan parakista ja sen mahtavasta sotilasseurakunnasta on edelleen maailmankuvani merkityskokemus. Katottomaan rikkiammuttuun kirkkoon oli myös rikkinäisten sotilaiden helppo tulla. Sotilaspapin liturginen asu oli palveluspuku. Pitsit ja kasukat eivät muutenkaan sotilassielunhoidon historiassa ole saaneet kannatusta seurakuntalaisilta. Sotilaspapin alba on ollut usein lumipuku ja sen punainen on ollut viesti jostain muusta kuin kirkkovuoden liturgisesta väristä. Sotaväen kontekstiin maastoutettu sotilassielunhoito kulkee seurakuntansa mukana ja on koko ajan läsnä. Samalla se julistaa jokaisen sotilaan ihmisarvoa ja suuren Jumalan rakkautta ja huolenpitoa hänestä.

Sotilaspapin työn ja sotilassielunhoidon ulottuvuus on syvempi kuin perinteinen papin työ ihmisten uskonnollisena mentorina. Työn merkitys havainnollistuu sotilaspedagogiikan toimintakyky -käsitteen avulla. Se on enemmän kuin suorituskyky. Toimintakyky (action competence) on ihmisen fyysisen, henkisen, sosiaalisen ja eettisen olemispuolen summajärjestelmä, joka systemaattisesti vaikuttaa sotilaan identiteettiin, päätöksentekoon ja toimintaan. Sotilassielunhoito on henkisen, eettisen ja sosiaalisen olemispuolen maailmankuvallinen vaikuttaja. Ihminen ajattelee ja toimii sisäisen maailmankuvansa ehdoilla. Syvähenkisyys – *homo religiosus* – on maailmankuvan tärkeä alue, joka antaa vastauksen kysymyksiin kuka olen, mikä on paikkani maailmassa ja mikä on elämisen mieli. Tähän pohdintaan kristillinen ihmiskäsitys ihmisen arvosta antaa vahvan arsenaalin. Sotien *kaveria ei jätetä* on sama kuin kristillisen uskon ns. kultainen sääntö itsestä ja lähimmäisestään.

Hiihtäen suoritettua ohimarssin kärjessä kulki Uudenmaan Jääkäripataljoonan perinnelippu.

Ohimarssin vastaanotti everstiluutnantti Tuomo Repo (kesk.) ja Kaartin Jääkärrirykmentin komentaja eversti Jukka Valkeajärvi (vas).

Tilaisuuden arvoa oli myös nostamassa paikalle saapunut Jääkärilippu vartioineen.

Uudenmaan Jääkäripataljoona 90 vuotta

Uudenmaan Jääkäripataljoona viettää tänä vuonna 90. juhluvuottaan. Viralliset juhlallisuuudet pidettiin perinneypäivänä maaliskuun 11. päivänä. Uudenmaan Jääkäripataljoona ja sen edeltäjajoukko-osastot ovat jo vuodesta 1928 viettäneet vuosipäiväänsä Joutselän taistelun päivänä. Vuonna 1555 maaliskuun 11. päivänä suomalaiset vähälukuiset, mutta hiihtotaitoiset joukot löivät sivustahyökkäyksillä ja koukkauksilla Karjalan kannaksella edenneet vahvuudeltaan ylivoimaiset venäläiset joukot. Taistelun voiton avaimet olivat aktiivinen tiedustelu, saarostava hyökkäys maaston kautta, vihollisen yhteyksien katkaisu ja motitetun vastustajan tuhoaminen. Taistelun muistomerkki – Joutselän patsas – Kaartin Jääkäriyrykmentin paraatien laidalla muistuttaa nykyisiä kaartinjääkäreitä tuosta voitokkaasta taistelusta.

Juhlavuoden tapahtumia vietettiin jääkäreiden perinteitä ja jääkäritaitoja kunnioittaen. Muun muassa perinneypäivän paraati ja ohimarssi suoritettiin lumipuvuissa hiihtäen.

Jo ennen varsinaista perinneypäivää, edellisenä päivänä varusmiehet suorittivat Joutselän hiihdon, joka on jo perinteeksi muodostunut tapahtuma. Hiihtomarssi on pituudeltaan 15,55 km ja se on kunnianosoitus Joutselän taistelulle.

Maaliskuun 11. päivä aloitettiin seppeleen laskulla Hietaniemen hautausmaalla. Uudenmaan Jääkäripataljoona, Kaartin Jääkäriyrykmentti sekä Kaartin Jääkäriyrykmentin Kilit kunnioittivat jääkäreiden muistoa laskemalla seppeleet Jääkäripaadelle.

Seppeleen laskemisten jälkeen Santahaminassa oli vuorossa paraati ja ohimarssi. Huomionarvoista tilaisuudessa oli se että tilaisuus toteutettiin lumipuvuissa hiihtäen.

Uudenmaan Jääkäripataljoonan komentaja, everstiluutnantti Tuomo Repo painotti pitämässään puheessaan erityisesti jääkäritaitoja, joihin kuului liikkuvuus ja vahva yhteishenki. Jääkärihenkeä tilaisuuden aikana loi myös kova lumisade, joka piiskasi varusmiesten kasvoja.

Santahaminan perinneypäivä järjestettiin valokuvanäyttely Uudenmaan Jääkäripataljoonasta 60–70 –luvulta lähtien aina nykypäivään asti. Näyttelyn tarkoituksena oli perehdyttää nuorempi sukupolvi Uudenmaan Jääkäripataljoonan historiaan.

Teksti: Tiina Möttönen

Kuvat: Otto Turunen

Ensi vuonna kaartinjääkärit liikkuvat jo helikoptereilla

Tällä kertaa korostan jääkäritaidoista erityisesti liikkuvuutta ja henkeä, sanoi puheessaan pataljoonan komentaja, everstiluutnantti **Tuomo Repo**. Aluksi jääkärit liikkuvat pääosin suksin ja polkupyörällä. Pikkuhiljaa liike siirtyi suksilta ja polkupyöriltä moottorin avustamaksi. Aluksi liikuttiiin muun muassa maataloustraktorilla, myöhemmin Paseilla. Ensi kesänä viemme kaartinjääkäreiden liikkumisen uuteen ulottuvuuteen. Tuolloin yksi tämän saapumiserän kaupunkijääkärikomppania lentää suunnitelman mukaan puolustusvoimien uudella NH90 helikopterikalustolla Keski-Suomeen.

Perinteiden vaalimisen lisäksi kehitämme jääkäriyttä koko ajan muuttuvan maailman mukaiseksi. Tänä päivänä liikkuminen tarkoittaa meillä paseja ja jopa helikoptereita jalan liikkumista unohtamatta. Kivääritulta vahvennetaan muun muassa

kranaattikonekiväreillä ja kranaatinheittimillä. Polttopullot ja kasapanokset on korvattu sinkoaseilla. Suoja ja maaston käyttö tarkoittaa meillä rakennuksiin ja asuttuun alueeseen tukeutumista metsämaastoa karttamatta. Sivustahyökkäykset ja saarostukset saattavat tarkoittaa meille esimerkiksi maanalaisia tunneliverkostojen hyödyntämistä. Kaartinjääkäreinä elämme ajassamme, mutta pidämme huolta jääkäreiden tunnusmerkeistä: tarvittaessa iskemme kovaa ja nopeasti!

Jääkärihenki elää pataljoonassa voimakkaana. Varusmiesten osalta hengen mittareina voidaan käyttää mm. tammikuussa kotiutuneiden kahden sodan ajan yksikön arvosanaa koulutuksesta saamia hyviä arvosanoja.

Karttaan merkitty jääkärien kevättalvella 1916 noudattamat hiihtoreitit Merenkurkun yli. Kuvassa näkyvästä Vesteröstä Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistys järjesti perinteisen Jääkärihiihdon Hotel Kaiser Wilhelmille. Nimi tulee Lockstedtissa olleesta jääkäreille tutusta samannimisestä hotellista. Vuonna 1916 paikalla oli laavu jääkärien lepopaikkana. Nyt siellä oli teltat taukopaikkana. Kartta: Heikki Knuuti

Jääkäriksi rankan hiihtoretken kautta 310 miestä hiihti yli Merenkurkun 1916

Kun Saksan johto elokuussa 1915 oli suostunut suomalaisaktivistien ajamaan Lockstedt'issä koulutettavan joukon laajentamiseen pataljoonan vahvuiseksi, käynnistyi jääkärikoulutukseen lähtevien värväystoiminta kotimaassa.

Kyetäkseen poistumaan maasta salaa venäläisviranomaisilta käytti pääosa lähtijöistä aluksi pohjoista reittiä Kemin ja Tornion kautta. Viranomaiset santarmeineen tehostivat kuitenkin valvontaa pohjoisessa niin, että esimerkiksi Kemin etappia ei tammikuusta 1916 lähtien juurikaan voitu enää käyttää.

Jonkin verran jääkärikandidaatteja oli jo syksyllä 1915 kuljetettu moottoriveneillä Vaasasta, Kokkolasta ja Pietarsaaresta Merenkurkun yli Ruotsin puolelle, mistä matka jatkui Saksaan. Tal-

vi alkoi kovilla pakkasilla niin, että Merenkurkku jäätyni umpeen jo jouluna 1915. Seuraavan tammikuun aikana ryhdyttiin selvittämään mahdollisuutta ylittää Merenkurkku hiihtäen. Lyhin reitti olisi Vaasan pohjoispuoliselta rannikolta Uumajan edustalle Holmön saareen.

Jääkäripataljoonan nopeasta täydentämisestä kannettiin huolta myös Lockstedt'issä. Jo koulutuksessa olevista jääkäreistä kysyttiin halukkaita lähtemään värväyksen vauhdittajiksi kotimaahan. Yksi halukkaista oli Einar Wichmann, myöhemmin hän suomensi nimensä Vihmaksiksi ja kaatui elokuussa 1944 Kannaksella Mannerheimin ritarina ja kenraalimajurina.

Hänen tiensä ohjautui Tukholman kautta Uumajaan. Sieltä hänen tehtävänsä oli Holmön saarelta

lähtien ylittää Merenkurkku, informoida Vaasassa aktiivivärväri, toimittaja Sundqvistia etappireitin valmiudesta Ruotsin puolella sekä selvittää etappireitin järjestelyjä lähtöpäässä Suomessa.

Ensimmäisenä Ruotsin puolelta lähteneenä hän yhdessä Hjalmar Raatikainen -nimisen jääkäriin kanssa hiihti 24.1.1916 Holmöstä Merenkurkun yli. Mikkelinisaarilla yövyttyään toverukset saapuivat 26.1. Maksamaalle Vesterön saarelle. Vesterö muodostuikin jatkossa etappireitin tärkeäksi kauttakulupaikaksi.

Suoritettuaan tehtävänsä Suomessa, Wichmann lähti 1.2. illalla hiihtämään takaisin Ruotsin puolelle. Hänen tehtäväkseen jäi vastata monipuolisesti järjestelyistä tällä reitillä.

Myös Suomen puolelta pyrit-

tiin tammikuussa 1916 selvittämään Merenkurkun jäälakeuden ylitysmahdollisuuksia. Ensimmäinen Ruotsiin asti hiihtänyt oli Savonrannalta kotoisin oleva Eino Karvinen. Hän lähti hevoskyydillä Vaasan pohjoispuolelta Mikkelinsaarille, mistä 11.1. illalla jatkoi hiihtäen kohti Holmötä. Lähtö Suomen rannikolta piti toteuttaa pimeällä, etteivät lähtijät olisi paljastuneet monissa valvontapisteissä toimineille venäläisille.

Ensimmäinen ryhmä, kaikkiaan 27 jääkärikandidaattia, aloitti uskaliaan ja uuvuttavan matkansa eräästä Merenkurkun etappireittien tärkeimmistä lähtöpisteistä, Alahärmän Voltissa sijaitsevasta Isotalosta heti helmikuun alussa. Tämänkin retkikunnan matkalla vaatimattomat hiihtovälineet, ahtojääröykkiöt, jäälakeuden sääolosuhteet ja uupumus olivat vastuksina. Helmikuun 2. päivän aamuna liikkeelle lähtenyt joukko pääsi kolmivuorokautisen matkan teon päätteeksi Holmön rantaan 5.2. aamuvarhaisella. Jo ennen Suomen rannikolle pääsyä oli hevoskyydin lisäksi hiihdettyä taivalta kertynyt 8 tunnin ajan. Merenkurkun ylitys kesti miltei tauoitta 30 tuntia. Matkaa Isotalosta Vesterön saaren rantaan kertyi noin 80 kilometriä ja Vesteröstä linnuntietä Holmön saarelle lähes 70 kilometriä. – Mietipä, hyvä lukija, kohdallesi tällaista suoritusta tuonaikaisin välinein ja noissa olosuhteissa!

Kaiken kaikkiaan Merenkurkun jäälakeuden ylitti talvella 1916 hiihtäen noin 310 jääkärikoulutukseen lähtijää. Viimeinen kol-

mimiehininen ryhmä ylitti jätse Merenkurkun äärimmäisen ränkoissa olosuhteissa huhti-toukokuun vaihteessa. Huomattava osa matkasta jouduttiin tekemään sohjossa tai puolisääreen ulottuneessa vedessä kahlaten. Tässä partiossa oli mukana myös viimeinen elossa ollut jääkäri Väinö Valve.

Sama uudelleen tänään mutta paremmilla varusteilla

Noita tapahtumia ja ennen kaikkea noita nuoria jääkärikoulutukseen lähtijöitä halutaan muistaa Vapaussodan ja Itsenäisyyden Etelä-Pohjanmaan Perinneyhdistyksen Merenkurkun etappireitin maiseissa järjestämässä Jääkärihiihdossa. Tänä vuonna ennätysuuren osanottajamäärän, 35 henkeä, kerännyt tapahtuma oli järjestyksessä jo seitsemäs. Yhteistyökumppanina on viime vuosina ollut Maanpuolustuskoulutus ry:n Etelä-Pohjanmaan piiri, joka mm. on varannut tarvittavat varusteet ja huolehtinut osallistujien ilmoittautumisista.

Keskeinen rooli on myös tapahtuman tukikohtana käytettävällä Saaristotila Varpilla, jonka Vesterön etappisaarella sijaitsevissa tiloissa ruokaillaan, saunotaan ja majoitutaan.

Varppi sinänsä tarjoaa jo historiallisen miljöön Jääkärihiihdolle, koska siellä on pysyvästi nähtävänä ennen Vapaussotaa suojeluskunnille aseita tuoneen saksalaisen Equity-laivan käynnistä kertova näyttely. Equityn aselastihan purettiin pääosin juuri Vesterön saarelle.

Tänä vuonna ennen hiihtosuudelle lähtöä perinneyhdistyksen puheenjohtaja, eversti Antero Maunula kertoi osallistujille, miten miehiä Etelä-Pohjanmaalla värvättiin lähtemään Saksaan ja kuinka Merenkurkun ylittänyt etappireitti muodostui. Varpin isäntä Jussi Mendelin puolestaan selvitti vesteröläisten osuutta jääkärikoulutukseen lähteneiden oppaina.

Itse hiihdon tarkoituksena on autenttisessa maastossa, Vesterön edustan jäälakeudella antaa edes aavistuksen verran tuntumaa siitä, mitä tulevat jääkärit aikanaan kokivat. Historiallista esimerkkiä noudatetaan myös siinä, että hiihto tapahtuu pimeällä. Niinpä tämänvuotinen hiihto-osuus aloitettiin lauantai-iltana 26.2. kello 20. Retken aikana pysähdyttiin evästelemään ”Hotel Kaiser Wilhelm’issä”. Myös Saksaan menijöillä oli näet talvella 1916 taukopaikkana näin juhlallisen nimen saanut laavun tapainen keskellä Merenkurkkua. Nyt paikalle oli pystytetty puoli-joukkueteltoa.

Noihin 95 vuoden takaisiin hiihtäjiin verrattuna me selvisimme retkestä kuitenkin kovin helpolla. Aamuyöllä jo ennen puoli kolmea – pienen kartanlukuvirheestä johtuneen ylimääräisen lenkin jälkeen – löysimme itsemme jälleen Varpin pihasta ja pääsimme kertaamaan retken kokemuksia mallassaunojen lämpimiin lölyihin. Jääkärikoulutukseen menijät, päästyään lopen uupuneina vihdoin Holmön saaren rantaan, olivat sen sijaan onnellisia päästesään lepäämään kylmillään olleisiin kalasaunoihin.

Vielä sunnuntaiaamun aamiaispöydässä oli Jääkärihiihtoon osallistujien keskustelun henki syvä kunnioitus noita itsenäisyytemme aamunkoiton ajan uskalikkoja kohtaan. Useat ilmoittivat haluavansa kokea tämän saman uudelleen.

Antero Maunula

”Hotel Kaiser Wilhelm” oli tämän päivän jääkärihiihtäjille käännetappi, jossa nautittiin eväät kotimatkalta.

Jääkärimajuri Juho Hännisen syntymäkoti sai muistolaatan

Jääkärimajuri Juho Hännisen syntymäkoti on saanut muistolaatan. Kuvassa airueet Jouko Niskanen ja Esko Arokivi sekä omaisista Jyrki Järvi. Vasemmalla Jouko Niskanen, Marja-Leena Järvi, Esko Arokivi, Pentti Markkanen, Jyrki Järvi, Yrjö Riihijärvi, Petri Järvi, P. Vepsäläinen ja Veikko Pelkonen.

Jääkärimajuri Juho Alfred Hännisen syntymäkoti Leppävirralla sai muistolaatan seinäänsä omaisten, Leppävirran sotiemme veteraanien ja maanpuolustusjärjestöjen toimesta.

Muistolaatan paljastustilaisuudessa oli mukana kaksi jääkärimajuri Juho Hännisen JR 30 II P:n aseveljeä. Veikko Pelkonen on jo 95-vuotias ja vielä terävässä kunnossa. Hän muisteli lämmöllä komentajaansa. Olihan oman kylän jääkärimajuri koko jatkosodan ajan pataljoonan johdossa.

Vuonna 1916 heinäkuun alussa Juho liittyi JP 27:n täydennysjoukkoihin Lockstedt Lagerissa. Pataljoona oli silloin itärintamalla Missejoella, josta se siirrettiin Riianlahden rintamalle. Juho saapui koulutuksen jälkeen Misselle 5.10.1916 ja liitettiin 3.komppaniaan. Hän osallistui myös seuraavana talvena Aajoen taisteluun. Hän oli pataljoonan mukana Libaun jatkokoulutuksessa ja korotettiin ennen Suomeen lähtöä varavääpeliksi. Hän saapui pääjoukon mukana 25.2.1918 Vaasaan.

Vapaussotaan Juho Hänninen otti osaa aluksi aliupseerina V Jääkäripataljoonassa, josta hänet siirrettiin 3. Jääkärirykmentin X pataljoonaan joukkueen varajohtajaksi. Hän osallistui sekä Tampereen että Viipurin taisteluihin.

Juho Hänninen jäi sotaväen palvelukseen samassa joukko-osastossa, myöhemmin nimikkeellä 3. Savon Jääkärirykmentti. Hän kävi 1919-20 jääkärikapteeni Raappanan aloittaman Suojeluskunnan päällystökoulun Hämeenlinnassa ja suoritti reserviupseeritutkinnon Kadettikoulussa 1920. Hän oli vähän aikaa suojeluskunnan paikallispäällikkönä Leppävirralla, Marttilassa ja Joensuussa, kunnes 1921 siirtyi Rajavartioston palvelukseen. Käytyään 1932 Suojeluskunnan komppanianpäällikkökurssin hän toimi Pohjolan suojeluskuntapiirin XV alueen päällikkönä talvisotaan asti.

YH:n aikana silloinen jääkärikapteeni Juho Hänninen toimi pohjoisessa Petsamon komppanian päällikkönä ja sodan syyttyä Er.P

19:n ja 26:n päällikkönä. Hän osallistui Joutsijärven, Päävaara-Valtosen ja Märkäjärven taisteluihin.

Välirauhan aikana hän oli 12.Pr II P:n ja III P:n komentajana 1940-41. Jatkosotaan mennessä hän siirtyi Suojeluskunnan Pohjolan piirin ja sitten Pohjois-Savon sk.piirin XVI aluepäälliköksi.

Jatkosodan alussa jääkärimajuri Hänninen oli JR 30:n II P:n komentajana Jänisjärvi-Sortavala seuduilla. Itä-Karjalan rintamalla hän toimi saman pataljoonan komentajana Vahojärvi, Uutjärvi, Pyhäjärvi, Latvan as., Uusiselkä, Syvärin suunnassa.

Sodan jälkeen v 1944-45 Hänninen toimi Kuopion sotilaspiirin esikunnassa. Hän siirtyi siviiliin v 1945 ja hoiti Leppävirralla pientilaansa vuoteen 1949, jonka jälkeen hän toimi Leppävirran KOP:n pankinjohtajana vuoteen 1956. Siirryttyään eläkkeelle hän muutti asumaan Helsinkiin, jossa Juho Alfred Hänninen v 1980 lähti viimeiseen iltahuutoon.

Teksti ja kuvat: Risto Pehkonen

Muistomerkin laattaan kaiverrettujen nimien kantajat vasemmalta: prikaatikenraali Hannu Luotola, prikaatikenraali Asko Kilpinen, kenraalimajuri Ahti Vartiainen, kenraaliluutnantti Rauno Meriö ja kenraaliluutnantti Ilkka Halonen. Kenraalimajuri Heikki Holma oli estynyt saapumasta tilaisuuteen.

Maanpuolustuskivi korven kätkössä

Kutsu kävi jo varhain edellisen vuoden puolella. Sinibarettien Kyproksen veteraani, Viitasaarella asuva Tauno Kinnunen tiedusteli, onko minulla jääkäriperinnetyön edustajana mahdollisuus osallistua Maanpuolustuskivellä tapahtuvan ”Kenraalikiven” paljastustilaisuuteen 30.5.2010. Jatkokysymys kuului: ”Saako kenraalin nimen kaiveruttaa paljastettavaan laattaan?”. Keskustelussa selvisi millainen Maanpuolustuskivi on, sekä miksi Tauno Kinnunen oli ryhtynyt muistomerkkiä luomaan. Muistomerkki kunnioittaa maanpuolustusjärjestöjen ja eri henkilöiden Suomen puolustuksen hyväksi tekemää vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Jääkäriperinnetyö on vuosikymmeniä jatkuneena osa tätä arvokasta toimintaa.

Varhain aurinkoisena sunnuntai-aamuna 30.5.2010 hain Sinibarettien veteraanin, majuri Kari Norkolan Keravalta ja suuntasimme kohti Viitasaarta. Matkan aikana Kari Norkola kertoin Maanpuolustuskiven historian ja idean isän muistomerkille asettamat tavoitteet. Perillä metsäautotien päässä olimme hyvissä ajoin. Oppaat ja tilaisuuden isäntä

olivat vastassa. Ennakkoinfosta huolimatta Maanpuolustuskivi keskelä metsää oli luonnonmukaisessa jylhydessään yllätys. Valtava kahteen osaan lohjennut siirtokivilohkare. Historian kytkös jääkaudesta tähän päivään ja pitkälle tulevaisuuteen. Kiven pienempään laakeaan osaan oli aiemmin kiinnitetty mm. Jääkäripataljoona 27:n, Suojeluskuntien, Lotta Svärdin ja Nobel-palkittujen Rauhanturvaajien muistolaatat. ”Kenraalikivi” sai paikkansa JP 27:n laatan viereen.

”Kenraalikiveen” on kaiverrettu vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä eri yhteisöissä vaikuttaneiden ja edelleen vaikuttavien kuuden kenraalin nimet. Paljastustilaisuudessa kenraalit seisoivat kunniaavartiossa Maanpuolustuskiven äärellä. Kenraalimajuri Heikki Holma oli estynyt saapumasta. Sinibarettien soitto-kunta juhlisti tilaisuutta kapellimestari Pertti Lindstedtin johdolla. Kenraali Ilkka Halonen kertoi juhlapuheessaan jääkärien elämäntyöstä maanpuolustuksemme hyväksi sekä muisteli suomalaisten sinibarettien ensimmäistä tehtävää Suezilla vuonna 1956. Kahvi ja runsaat sämpylät

Koruttoman, mutta vaikuttavan juhlahetken osallistujat siirtolohkareen äärellä. Etualalla merivoimien univormussa Suomenlinnan rannikkorykmentin Mäkiluodon linnakkeen taisteluvälineupseeri evp. S. Strandman sekä edessä povistuneena majuri Kari Norkola. Maastopuvussa tilaisuuden isäntä, maanpuolustusperinteen vaalija Tauno Kinnunen.

päättivät juhlahetken metsän keskelä.

Maanpuolustustyölle on pystytetty muistomerkkejä kaupunkeihin ja kirkonkyliin. Harva muistomerkki löytyy metsän keskeltä satunnaisen kulkijan saavuttamattomissa. Tauno Kinnusen Maanpuolustuskivi säilyy pitkälle tulevaisuuteen. Maanpuolustustyön muistokivi ei hae julkisuutta vaan muistuttaa jälkipolville siitä vankasta ja ankarasta työstä, jolle itsenäisyytemme perusta on rakennettu.

Kiitos Tauno Kinnuselle!

Asko Kilpinen

Herman Huotari 1920-luvulla

Jääkäriväpeli Herman Huotarista pienoisenäytely Kuopion museossa

Kuopion museossa on avattu pienoisenäytely JÄÄKÄRIN TIE, joka kertoo jääkäriväpeli Herman Huotarin vaiheista 1. maailmansodan aikana Saksassa Jääkäripataljoona 27:ssä ja myöhemmin Kuopiossa Pohjan rykmentin kanta-aliupseerina. Pienoisenäytely on esillä Kuopion museossa 15.1.2012 asti.

HERMAN HUOTARI lähti merille vuonna 1908 14-vuotiaana syntymäpäivästään Suomussalmelta. Ensimmäisen maailmansodan alkaessa Venäjän Suuriruhtinaskunnan ja siis vihollismaan laivan miehistö Saksassa internoitiin ja passitettiin vankileirille. Saksan keisari Vilhelm II vahvisti elokuun lopussa 1915 vierasmaalaisten vapaaehtoisten sotilaskoulutusjoukon – Ausbildungstruppe Lockstedt – perustamis päätöksen, myös vankileireiltä saattoi värväytyä.

Herman Huotari liittyi pikimiten vapaaehtoisjoukon 1. komppaniaan, josta liikekannallepanon yhteydessä 9.5.1916 tuli Kuninkaalisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n 1. komppania. Pataljoonan miehistö koostui pääasiassa suomalaisista

jääkäreistä. Vuoden 1915 loppuun mennessä Lockstedtissa Hampurista 50 km pohjoisluoteeseen, sijaitsevalla leirillä miehistövahvuus oli 881 ja vuosina 1915–1918 kaikkiaan 1891 jääkärinä oli pataljoonassa koulutettava.

Herman Huotari siirtyi siviilityöhön Saksassa sekä pataljoonan Hampurin Altonassa sijaitsevaan työosastoon jääkärikoulutuksen loppuajaksi. Kaksi päivää maailmansodan päättymisen jälkeen Herman otti matkapassin ja matkusti takaisin kotimaahansa.

Kuopiossa Herman jatkoi Pohjan rykmentin palveluksessa jääkärikeräntuntina ja myöhemmin väpelinä. Avioliittoon Herman vihittiin Kuopiossa Edla Törrösen kanssa 1921 ja perheeseen syntyi kaksi poikaa. Keuhkotautiin sairastumisen vuoksi Herman vapautettiin vuonna 1935 rykmentin palveluksesta. Herman Huotari kuoli 5.4.1938 Kuopiossa, ja sotilaallisin kunnianosoituksin järjestetyissä hautajaisissa hänet on laskettu haudanlepoon Kuopion Isolla hautausmaalla.

Lotat viettivät 90-juhliaan ilman yhtään juhlapuhetta

Lotat osoittivat Kansallisoopperassa 23.3. 2011 ällistyttävän asian: Lottaliikkeen 90-vuotisjuhla järjestettiin ilman ainoatakaan puhetta, Mutta silti juhla sisälsi kaikki elementit, jota tällainen juhla edellyttää.

Oopperan lämpiössä tapahtuneiden kahvittelujen ja tuttujen tapaamista jälkeen siirryttiin oopperasaliin. Ohjelmassa oli näytelmä nimeltä ”Lotan tarina”. Sen kuluksa käytiin läpi lottaliikkeen historian sen perustamisesta aina välirauhan aikana tapahtuneen lopettamiseen asti.

Lotan tarinan lukuisat henkilöt taisivat olla amatöörejä kahta poikkeusta lukuun ottamatta: Fanni Luukkosta esitti valtioneuvos Riitta Uosukainen ja Mannerheimia näyttelijä Timo Närhinsalo

Osina näytelmään kuului lottaaatteelle keskeinen musiikki, kuten Jääkärimarssi, Lottien laulu, Lottatyttöjen laulu, Kodin kynttilät, Pikku Lotta, Sillanpään marssilaulu ja Finlandia.

Pois lähtiessä juhlan osanottajat juttelivat, että olipa poikkeuksellinen juhla. Ei yhtään valtiovallan ja muiden tervehdystä. Ei tervetuliaispuhetta saati sitten juhlapuhetta, Mutta silti ei mitään puuttunut. Kaikki tällaiseen juhlaan tarpeellinen tuli sanottua.

Aika ennakkoluuloton 90-vuotias tuo lotta-liike.

Jukka Knuuti

PS. Tietokoneeni oikeinkirjoitusohjelma herjaa sanaa lotta pienellä kirjaimella kirjoitettuna. Iso alkukirjain vie pois punaisen viivan sanan alta. Ilmiö voitaneen panna ohjelman tekijän yleissivistyksen puutteen tiliin, Suomettumisen sulkee pois se, että ohjelma kyllä hyväksyy sanan suojeluskuntalainen.

Marssin nimi puhuttaa edelleen

Rakkaan lapsen nimet

■ Viime Parolessa käsiteltiin tuttua aihetta, Jääkärimarssia. Asia tulin lukijalle aika selväksi, vai kuinka? Samaan tulokseen on päädytty jo kauan sitten. Kun jääkäreiden historiaa käsittelevän perusteoksen II osa ilmestyi vuonna 1920, oli sen ensimmäiselle aukeamalle painettu tuttu Heikki Nurmion luoma teksti. Otsakkeena oli Jääkärimarssi. Ensimmäisissä painetuissa nuoteissa tosin marssin nimi oli muodossa Jääkärimarssi (*yhdysviivalla, toim. huom.*), *Jägare-marschen* ja *Marsch der finnischen Jäger*.

Mitäpä asiaa siis kannattaa enää käsitellä... Ehkä kuitenkin tulisi vastata Heikki Hulkkosen esittämään kysymykseen, joka koski marssin alkuperäistä nimeä. Lähetteessään arvostelulautakunnalle 3.komppanian *Hilfsgruppenführer* Nurmio käytti ilmaisua ”*Kilpailuun Jääkärien marssista lähetän kaksi muunnosta*”. Nämä muunnokset, joista siis toinen valittiin voittajaksi, olivat molemmat nimeltään ”*Suomalaisten jääkärien marssi*”. Näin palaamme alkuruutuun. Välttömästi Heikki Nurmion suomalaisia sanoja seurasi tulevan jääkärimajuri Jarl Olof Vegeliuksen kirjoittama ruotsinkielinen teksti, jonka otsake on ”*De finländska jägarnes marsch – Jääkärien Marssi*”. Sanatkin ovat tutut: ”*Vårt hugg är hårdt och vårt hat är kallt jne*”.

Oma näkemykseni asiasta ei ole kovin dramaattinen. Kun suomalaiselle joukolle kuuluvaan marssiin kirjoitettiin sanat sotaa käyvässä Saksassa, oli varsin ymmärrettävää, että siinä yhteydessä korostettiin jääkäreiden ja heidän marssinsa suomalaisuutta. Kotimaassa tällaista tarvetta marssin nimen kohdalla ei enää ollut.

Kari J Talvitie

Jääkärimarssin, Jääkäri-marssin, Suomalaisten jääkärien marssin ja Jääkärien marssin ihailija

Jääkärien marssi vai Jääkärimarssi

■ Heikki Hulkkonen kysyy Parolessa (1/2011), kumpi nimi on oikea, Jääkärimarssi vai Jääkärienmarssi.

Tutkittuani lähdekirjallisuutta olen tullut seuraavaan tulokseen:

Suojeluskuntain laulukirja, 1918
Jääkärien marssi

Uusi Suometar, 1918
Jääkärien marssi

Suomen runotar, WSOY
Jääkärien marssi

Lauri Parviainen: Koulun laulukirja, 1934
Jääkärien marssi

IKL:n laulukirja, 1934
Jääkärien marssi

Pikku Jättiläinen, 1945
Jääkärien marssi

Pieni tietosanakirja, 1950
Jääkärimarssi

Jääkäriiliike 40 vuotta W. E. Tuompon artikkeli, 1955
Jääkärimarssi

FOCUS, 1966
Jääkärimarssi

Antero Tuomisto: Suomalaiset sotamuistomerkit, 1998
Jääkärimarssi

Vanhimmat julkaisut puhuvat Jääkärien marssista, nuorimmat Jääkärimarssista.

Raimo Berkan
Helsinki

JÄÄKÄRIPATSAS MYNNISSÄ

TILAA OMASI
kansliasta tai osastoltasi

Pioneerihenkinen muistomerkki Schmardeniin

■ Pioneerit ovat ryhtyneet toimiin saadakseen muistomerkin Schmardeniin, Latviaan. Jääkäripataljoonan 27:n pioneerit osallistuivat ensimmäiseen taisteluunsa Schmardenissa 25. heinäkuuta 1916. Muistona tästä on 25. heinäkuuta pioneeriaselajin vuosipäivä.

15. huhtikuuta perustettiin toimikunta, jonka tavoitteena on saada aikaan Schmardeniin pioneerihenkinen muistomerkki. Sen on määrä valmistua 25. heinäkuuta 2016 aikoihin, jolloin tulee kuluneeksi 100 vuotta Schmardenin taistelusta.

Parole-sanalle löytyi merkityksiä: Sana, lupaus, käskynjako ehdonalaisvanki, velkakirja

■ Toteamukseni Parole 1/2011 pääkirjoituksessa, ettei sanalle Parole löydy vastinetta sai lukijat liikkeelle. Tarkoitin sanaa suomen kielessä, sillä Nykysuomen sanakirjasta sen enempää kuin Sivistys-sanakirjasta on turha hakea sanaa Parole.

Ensimmäisenä soitti naispuolinen lukija muistaakseni Seinäjoelta. En tehnyt hänen soitostaan muistiinpanoja, kun en aavistanut, että muitakin kommentteja tulee, enkä muista myöskään hänen nimeään Hän sanoi, että ranskalais-suomalaisen sanakirjan mukaan Parole = puhe, sana, lupaus.

Jussi Ranta lähetti sähköpostin. Sen mukaan saksa-suomi sanakirjassa (tekijä: Lauri Hirvensalo WSOY 1963) sana selitetään seuraavasti: Parole f 1. (harv.) kunniasana. 2. (sot.) a) käsky; b) tunnussana. (-ausgabe f (sot.) käskynjako; tunnussanan tiedotus. -befehl m päiväkäskey

Risto Hiekka kirjoitti seuraavasti: Luin mielenkiinnolla viimeisen Parolen läpi, jossa pääkirjoituksessa kerrottiin Parole sanan taustasta mutta mainittiin sen olevan sanana tuntematon. Parole on latvian kieltä ja tarkoittaa tunnussanaa. Nykyään sitä käyttävät myös paikalliset pankit kysyttäessä salasanaa esim. tilin käyttäjältä.

Kenraali Pertti Nykänen sanoi tavatessamme, että parole tarkoittaa englannissa ehdonlaiseen vapauteen pääsemistä. Kaivoin hyllystäni kirjan nimeltä ”Roget’s Thesaurus of English words and phrases”. Siellä Parole-sanalle annettiin mm. seuraavat merkitykset: vapautus, lupa, lupaus, ehdonalaisessa vapaudessa oleva vanki sekä pidättyväinen ja velkakirja.

Lukuisista edellä olevista selityksistä on paras Jussi Rannan saksankielen sanakirjasta löytämä sana käskynjako. Se vastaa viime lehden pääkirjoituksessa käyttämäni Paul Vossin selitystä: Parole oli huuto, jolla koulutuksessa olleet jääkärit aikaan kutsuttiin kokoon kuulemaan viimeisiä uutisia sekä seuraavan päivän palvelusohjelmaa.

Jukka Knuuti

JÄSENMAKSUT

Jäsenmaksulaput tulevat kesäkuussa.

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

TUOTE	HINTA
Kortit	
Jääkärilippukortti	1,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50
Suomen Jääkärit	1,00
Turun jääkäripatsas	0,20
Vaasan jääkäripatsas	0,20
Wasserturn	0,20

Adressit

Ilman tekstiä	10,00
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00
Laajempi tekstaus	13,00

Muut tuotteet

CD Jääkäri morsian/ kesto 22 min	10,00
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Fallna for friheten-medalj	8,50
Jägarens väg	3,00
Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Kalvosinnapit	87,00
Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Solmioneula	78,00
Suomen jääkärien elämenkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
VHS Jääkärien tie I-III	15,00

Vain jäsenille

Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00

Erillisillä hakemuksilla myynnissä

Jääkäripenoismmerkki	80,00
Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset postikortilla tai faxilla osoitteella:

Jääkärikanslia
Pohjoisranta 20 A 3
00170 HELSINKI
Puh/fax (09) 135 1009
e-mail: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Lisää vanhoja Parolen numeroita

■ Aukaisimme kansliassa vielä yhden kaapin ja löysimme valtavan määrän lisää Parolen vanhoja numeroita.

2006	1,2 ja 3
2005	1,2 ja 3
2004	1,2 ja 4
2003	kaikki
2002	2 ja 3
2001	3
2000	2 ja 4
1999	kaikki
1998	kaikki
1997	kaikki
1996	3 ja 4
1995	kaikki
1994	kaikki
1993	4
1992	2 ja 4
1991	2,3 ja 4

Lisäksi löytyy runsaasti 1980-luvun ja myös 1970-luvun numeroita, joita en ole ehtinyt käydä läpi.

Nyt on loistava tilaisuus täydentää Parole-kokoelmia. Kerro, mitä numerot Sinulta puuttuvat, niin katsotaan löytyykö niitä kaappien kätkestä.

Ota yhteyttä jukka.knuuti@gmail.com tai 040 7532751

Lapin osastolle vuosikokouksessa kaksi kunniapuheenjohtajaa

■ Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistyksen Lapin osaston vuosikokous pidettiin 16. maaliskuuta Rovaniemellä. Vuosikokoukseen osallistui 11 jäsentä.

Ennen varsinaista vuosikokousta Lapin osaston aikaisemmat puheenjohtajat Leena Ovaska ja Heino Liljeberg kutsuttiin Lapin osaston kunniapuheenjohtajiksi.

Jääkäriprikaatin Killasta evl (evp) Pekka J. Heikkilä piti esityksen aiheena Lapin Jääkäripataljoona 90-vuotta.

Vuosikokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset vuosikokousasiat. Vuosikokous hyväksyi osaston toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen vuodelta 2010. Kulunut toimintavuosi oli osaston 32. Lapin osastolle hankittiin oma lippu ja Lapin osasto järjesti Perinneyhdistyksen vuosikokouksen 19.–20.2.2011 Rovaniemellä.

Osaston jäsenet saivat JP 27:n

perinneyhdistyksen ansiomerkkejä seuraavasti: hopeinen Kaisa Liljeberg-Tronicke, pronssinen Risto Laakso, Petri Keihäskoski, Juha Tiensuu, Pekka J. Heikkilä, Rauno Haahti, Heikki Hinkkanen ja Simo Holster.

Toimintasuunnitelmaan 2011 kuuluu mm. osallistuminen Puolustusvoimien valtakunnalliseen paraatiin 4.6. Rovaniemellä sekä jäsenistön yhteisen matkan järjestäminen Vapaussodan ja Itsenäisyyden Lapin Perinneyhdistyksen (VILPURY) kanssa.

Simo Holster

PAROLE netissä

■ Nyt voit lukea Parolen myös netissä. Se löytyy osoitteesta <http://www.jp27.fi>,

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys Helsinki- Uusimaan ylläpitämän kotisivun kohdassa ajankohtaista. Siinä tekstit **Parole 4/2010** sekä **1/2011** ladattavissa PDF-formaatissa.

Jääkärilippu-postimerkki

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1. luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

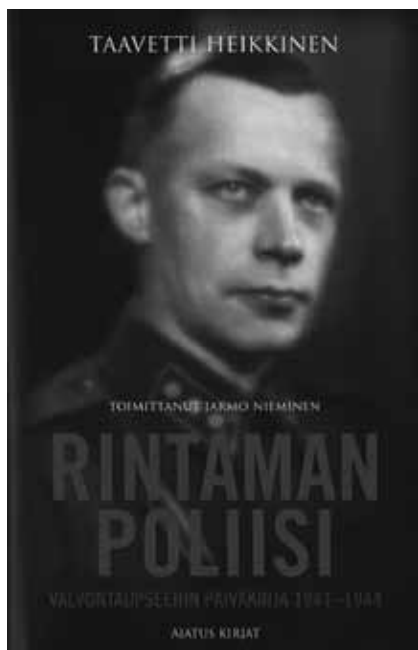
■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikansliasta sähköpostitse jaakarikanslia@kolumbus.fi tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kahdeksan merkin vihoissa ja minimi tilausmäärä on yksi vihko, joka maksaa 16 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Poikkeuksen karskit sotamuistelmat

Taavetti Heikkinen: *Rintaman poliisi*. toim. Jarmo Nieminen. Ajatus Kirjat, 2010

■ ■ ■ Taavetti Heikkisen vuosina 1941–1944 pitämä valvontaupseerin päiväkirja Kaarlo Heiskasen 11. Divisioonassa on autenttisuudessaan järjestyttävä todistus sodan arjesta ja julmuudesta, mutta samalla pimeimmilläänkin hetkillä jaksamisesta.

”*Rintaman poliisi*” on poikkeuksellinen kirja, mikä johtuu Heikkisen ”luotettavista luotettavimman” asemasta päämajan alaisena upseerina ja rehellisistä havaintojen kirjauksesta jälkipolville ilman sensuuria. Tekstin arvoa korostaa se, että rintamalla toimineiden 300 valvontaupseerin aineistoista valtaosa joko tuhottiin tai siirrettiin maasta Stella Polaris -operaatioissa sodan jälkeen.

Heikkisen sota oli osaksi sisäisestä turvallisuudesta huolehtimisesta ja osaksi vastavakoilua. Tehtävänä oli seurata joukon mielialoja ja pitää komentajat tietoisina tilanteesta. Lisätehtävänä oli muun muassa ottaa haltuun pidätetyt vakoojat, hoitaa alustavat kuulustelut sekä toimia sotaoikeuden jäsenenä.

Jatkosodan alku oli Heikkiselle talvisodan revanssin julistus, sykkäyttävä tilanne. Päiväkirja 22.6.1941: ”Aamulla kuultiin radiosta Hitlerin sodanjulistus. [...] Suomen kansa ei vielä tajua, miten suuri juhla alkaa.” Sen perään 6.2.1953 tehty lisäys: ”Kyllä se olikin ’juhla’” kertoo, miten 1 020 rintamapäivää muutti 1930-luvun suojeluskuntalaisen maailmankuvan.

Päiväkirja on paikoin julmaa luettavaa, mutta uskottavasti esiin tulee myös toisenlainen sota, jossa kalastellaan ja ravustetaan, metsästetään, urheillaan, urakoidaan mottimetsässä, pelataan korttia, ryy-pätään ja saunotaan.

Asemasodan väsymys: ”Yhtä tylsää koko elämä. Kevät näyttää alkavan hiljalleen tulla, mutta eipä se paljoa ilahduta. Väsyttää. Kaikkeen kyllästyminen, ääretön kyllästyminen vallalla.” (2.4.1943) Herroista ei piitattu: ”Divisioonissa kävi kansanedustajia. Huvimatka keskellä kiireisintä kesää. Olisivat tuotantokamppailussa eivätkä täällä maleksisi.” (25.8.1942)

Valvontaupseerin tehtävä ei ollut helppo – ”päämajan urkkijoihin” suhtauduttiin varauksellisesti. ”Vakoojat ammutaan, ei teitä tarvita”, totesi esikuntapäällikkö Heikkiselle tämän ilmoittautuessa divisioonassa.

Kenttäoikeutta kuitenkin tarvittiin langettamaan sota-ajan lain mukaisia rangaistuksia: ”Kenttäoikeuden jäsenenä. Oli kymmenen juttua: varkaus, pahoinpitelyjä, juopumuksia, lomalta myöhästymisiä, petos, pari itsensä silpomista, joista toinen oli aivan lapsen näköinen 19-vuotias poikanen. Säälitti antaa 8 kk. vankeutta, mutta minkäs laille voi.” (20.4.1943)

Sota päättyi: ”Juna toi hiljaksen kohti kotia. [...] Siis elävänä kotiin. Toivoa tätä on ennenkin voinut, mutta ei ole uskaltanut uskoa. Se on kuitenkin tapahtunut.” (1.5.1944)

Ari Valjakka
Emerituspäätoimittaja
Turun Sanomat

Willamosta tuli eversti, vaikka ei sotilaan hommissa onnistunut

Mikko Uola: *Vallankumouksellisia, vakoilijoita ja aseveljiä. Myyttejä ja tosiasioista Lapin historiasta 1910-luvulta 1940-luvulle*. Minerva 2010.

■ ■ ■ Uolan kirja on kummallinen järkäle. Kuten jo kirjan nimestä voi päätellä kirjaan mahtuu useamman kirjan ainekset. Onhan siinä 590 sivua kahdelle palstalle painettua tekstiä. Painoakin kirjalla on 2,2 kiloa.

Kirjasta voi kerätä esimerkiksi jääkärieversti Oiva Willamon tarinan. Liekö hänestä elämäkertaa kirjoitettu. Willamon tarina alkaa Kilpisjärven pamauksesta 6. kesäkuuta 1916, kun neljä jääkäriä Willamon johdolla yrittivät tuhota Kilpisjärvellä olleen venäläisten sotatarvikevarikon, Tulos ei ollut kovin hyvä, sillä varastosta tuhoutui vain runsas kymmenes osa.

Kilpisjärven pamauksesta tuli kuitenkin myytinomainen tapahtuma jääkärihistoriaan, vaikka sen todellinen merkitys olikin vähäinen. Paikalle on pystytetty muistomerkki, jolla juhlietaan vuosittain pamauksen vuosipäivää.

Pamausta merkittävämpi oli Kilpisjärven myöhäisempi kohtalo. Varasto oli Norjasta Suomessa olleelle Venäjän armeijalle kuljetettavien sotatarvikkeiden välivarasto. Liikennettä hoiti suomalaisen yhtiö, jonka omisti valkoisen armeijan päämajastarina ollut sittemmin kenraali Gösta Theslöf. Kun valkoinen armeija otti varaston haltuunsa ja alkoi kuljettaa sille tuiki tärkeitä varusteita etelään, Theslöf vehkeili brittien kanssa ja alkoi kuljetuttaa tavaraa Suomesta Norjaan. Toimintansa tueksi hän jopa hankki senaatilta päätöksen, joka perustui hänen antamiinsa väärin tietoihin. Theslöf sai sotaylioikeudssa tuomion maanpetoksesta. Mannerheimin läheisenä apulaisena toiminut Theslöf kuitenkin armahdettiin Tarton rau-

hansopimukseen liittyneen amnesia-tyypikälän perusteella.

Mutta takaisin Willamoon. Hän ei joutunut jääkäriaikana rintama-tehtäviin. Uolan kuvauksen mukaan Kilpisjärven pamaus oli itse asiassa hänen koko uransa ainoa menestys operatiivisissa tehtävissä. Hän osallistui sotatoimiin Vapaussodan vähän tunnetulla koillisella rintamalla. Kuolassa oli joukko punaisia, joiden pelättiin hyökkäävän Pohjois-Suomeen. Willamo johti operaatioita Kuolajärvellä. Ne onnistuivat kuitenkin huonosti komentajan avuttomuuden vuoksi.

Willamosta tuli sittemmin rajakomendantti, jolloin hän joutui toimiin myös ns. Laskikapinan kanssa 1922. Siinäkin ei kunnian kukko laulanut, kun kävi ilmi, että rajaupseeri, johon Willamo oli luottanut, olikin yhteyksissä rajan taakse.

Talvisotakin meni huonosti. Willamo oli hetken Erillinen Pataljoona 16. komentajana. Uolan mukaan Willamo oli kyvyttömyydellään johtaa joukkoja ja huonolla käytöksellään menettänyt joukkojensa luottamuksen. Siitä huolimatta hänet ylennettiin talvisodan jälkeen

everstiksi.

Jatkosota menikin Willamon osalta sitten paremmin. Saksankielen taitoisena hänet nimitettiin yhteysupseeritehtäviin, sittemmin yhteysesikunta Roin päälliköksi. Näissä tehtävissä hän pärjasi hiukan paremmin. Sen verran hän osallistui operatiivisiin päätöksiin, että aiheutti mm. Lokan kylän siviiliasukkaat murhanneiden neuvostopartisaanien

pääsemisen pakoon. Suomalainen joukkue oli väijymässä partisaaneja kohdassa, mistä Kemijoki voitiin ylittää kahlaten. Willamo kuitenkin määräsi joukkueen siirtymään toiseen paikkaan. Vain kaksi tuntia sen jälkeen partisaaniosasto ylitti nyt vartioimatta olleen kahlaamon ja pakeni Neuvostoliittoon.

Kirjan mukaan Willamo oli monipuolinen vaikuttaja Lapissa. Saksalaiset kutsuivat häntä Lapin keisariksi ja vilahti hänen nimensä pari kertaa, kun täytettiin Lapin läänin maaherran virkaa. Henkilönä Willamo oli kirjan kuvauksen mukaan koko lailla mahdoton eikä sotilaallisista saavutuksista sitten Kilpisjärven pamauksen ollut näytöä.

Enpä muista aiemmin lukeneeni kuvausta jääkäristä, upseerista tai kenestä muustakaan henkilöstä, josta löytyisi paljon huonoja ominaisuuksia, mitä Uola Willamosta esittää. Mutta kai tiedot pitävät paikkansa, sillä tekstin tukena on massiiviset 1159 lähdeviitettä.

Jukka Knuuti

TUNNISTATKO TÄMÄN? 2/11

Mikä seremonia ja missä?

Olisiko kysymyksessä hautajaiset ja ulos tuodaan arkulle laskettu- ja kukkalaitteita? Jos tiedot jostain kuvaan liittyvää, niin kerro jukka.knuuti@gmail.com tai 040 7532751.

Arkistomme hoitaja Maisa Crockford on iloinen pienistäkin tiedon sirpaleista.

Numeron 1/2011 jääkäriä ei tunnistanut kukaan.

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNYHDISTYKSEN KESÄPÄIVÄT 2011

OHJELMA

JP 27:n perinneyhdistyksen kesäpäivät järjestää Keski-Suomen osasto 6.–7.8.2011. Päivien ohjelma on pääpiirteissään seuraava:

Lauantai 6.8

- 10.45 Kokoontuminen hotelli Aleksandran edustalla, osoite Hannikaisenkatu 35, melkein vastapäätä rautatieasemaa.
– Juna idästä klo 10.16 ja etelästä klo 10.41.
– Omilla autoilla tulevien kannattaa jättää auto Jyväskylään.
- 11.00 Siirtyminen linja-autolla Luonetjärven varuskuntaan.
- 11.30 Lounas Luonetjärven varuskunnan muonituskeskuksessa
- 12.30 Ilmasotakoulun esittely
- 13.30 Siirtyminen linja-autolla Suolahden vanhalle asemalle
– Suolahden vanhan aseman historia: jääkärit, JR 50, ym.
- 15.30 Siirtyminen linja-autolla Keski-Suomen ilmailumuseoon
- 16.00 Keski-Suomen ilmailumuseo
- 17.30 Siirtyminen majoitukseen Sokohotelli Aleksandraan
- 19.00 Ohjelmallinen päivällinen Nikolainkulmassa
- 22.00 Nikolainkulman historia: jääkärikabinetti

Sunnuntai 7.8.

- 09.30 Lähtö linja-autolla Jyväskylän vanhalle hautausmaalle
– kukkalaitteen laskeminen sankarivainajien muistomerkillle
- 10.30 Tutustuminen Jyväskylän lyseoon, sen museoon ja lyseon jääkäreihin
- 11.30 Keski-Suomen museo
- 13.30 Lounas Viherlandiassa
- 15.00 Kuljetus Hotelli Aleksandriaan ja/tai rautatieasemalle
Juna etelään klo 16.22, Juna itään klo 16.45.

Tarkempi ohjelma jaetaan osallistujille paikan päällä.

ILMOITTAUTUMISET

Viimeistään 30.6.2011 mennessä seuraavalla osoitteella:

■ Kirjeitse: JP 27:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto, pj. Martti Porvali, Patikka 7, 40520 JYVÄSKYLÄ.

■ Sähköpostitse: porvalit@gmail.com, ilmoittautumiset mieluiten sähköpostilla.

■ Puhelimella: Pirjo Porvali, 044-5080254.

Osallistumisilmoituksessa on mainittava osallistujan/osallistujien nimi ja mahdolliset erikoisruokavaliot.

Osallistumismaksu 100,00 euroa on maksettava viimeistään 30.6.2011 Nordea Pankkiin osaston tilille n:o FI13 1055 3000 1023 07.

Osallistumismaksu sisältää kuljetukset, lounaan molempina päivinä, kahvit Suolahden vanhalla asemalla, päivällisen lauantai-iltana Nikolainkulmassa, pääsymaksut ja opastukset.

Lähempiä tietoja antaa ja kysymyksiin vastaa osaston puheenjohtaja Martti Porvali, porvalit@gmail.com taikka puh. 050-5901051.

HOTELLIVARAUKSET

Sokos Hotelli Aleksandrasta on varattu 35 yhden/kahden hengen huoneita. Hotellivaraus jokaisen on tehtävä itse ja varauksen yhteydessä on mainittava kiintiön nimi: JP 27:n Perinneyhdistys. Sokos Hotelli Aleksandran puhelinnumero on 020 123 4642. **Varaukset on tehtävä viimeistään 30.6.2011**, jos aikoo saada huoneen varaamastamme kiintiöstä.

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAAN OSASTO

TULEVAA TOIMINTAA:

- **Jääkärikerho** Jääkärikerho syyskuun viimeisellä viikolla Handelsgilletissä Kasarmikatu 23. Suomenlahden meripuolustusalueen komentaja kommodori **Markus Aarnio** kertoo 2010-luvun meripuolustuksesta. Tarkka päivämäärä Parolessa 3/2011 sekä yhdistyksen nettisivulla.
- **Syyskokous marraskuun alussa.** Kokoussitelmän pitää eversti **Sampo Ahto**.
Tarkemmat tiedot <http://www.JP27.fi> sekä Parolen seuraavassa numerossa.

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	seppo.raiha2@pp.inet.fi
Lappi	Kaisa Liljeberg-Thronicke	040 861 5442	kaisa.liljeberg-thronicke@rovaniemi.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen		pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainet.net
Varsinais-Suomi	Osmo Suominen	0400 908 314	ojs@luukku.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	pertti.kiviniemi@armas.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	antti.lankinen@pp4.inet.fi
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

PAROLE

Päätoimittaja – Chefredaktör
Jukka Knuuti

PAROLE 3/2011 ilmestyy syyskuussa 2011. Lehteen
tarkoitettua aineistoa tulee olla päätoimittajalla viimeistään 20.8.2010.

4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk
4 nummer i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande	Jäsenet – Medlemmar
Kilpinen Askö	Fagnäs Peter
Varapuheenjohtaja – Viceordf.	Hägglund Gustav
Tukiainen T. K. J.	Kuljukka Antti
Työvaliokunnan jäsen –	Lahti Jere
Medlem i arbetutskott	Manninen Ohto
Pennanen Jukka	Puheloinen Ari
Asiamies – Ombudsman	Sihvo Sami
Kouri Jukka	Stewen R. W.

JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY- FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF

Hallitus – Styrelse	Jäsenet – Medlemmar
Puheenjohtaja – Ordförande	Ehrnrooth Martti
Pennanen Jukka	Liljeberg-Thronicke Kaisa
Varapuheenjohtaja –	Mikkonen Paavo
Viceordförande	Parkkola Ari
Talvitie Kari J.	Suominen Osmo
Sihteeri –	Valkeajärvi Jukka
Sekreterare	
Kiiski Tiina	

KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14. Kanslia suljettu 20.6.–11.8.2011

Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS
Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Kortesjärvellä 10 huhtikuuta pidetyn jääkäriseminaarin nuorin osanottaja oli Simo Takala (11.8.2008), Hanna Rieck -Takalan ja miehensä Jarin poika, Jääkäripuvun Simo on saanut syntymälahjaksi Kortesjärvi-Seuralta. Kuva Raimo Latvala.

